

รายงานผลโครงการฝึกอบรม

“ชุดปฏิบัติการมวลชนสัมพันธ์แก้ไขปัญหามลพิษชุมชนริมคลอง”

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)
กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

คำนำ

รายงานฉบับนี้ จัดทำขึ้นจากการเรียบเรียงเนื้อหาในโครงการฝึกอบรมชุดปฏิบัติการมวลชนสัมพันธ์ แก้ไขปัญหาชุมชนริมคลอง เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายที่เข้ารับการฝึกอบรมได้ใช้เป็นเนื้อหาประกอบการสื่อสารการรับรู้และสร้างความเข้าใจในการดำเนินงานตามมาตรการจัดระเบียบและแก้ไขปัญหาชุมชนแออัด และการสร้างที่อยู่อาศัยรुकlässแนวลำคลองและทางระบายน้ำ ซึ่งรัฐบาลได้มอบหมายให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงมหาดไทย (กรุงเทพมหานคร) และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เร่งรัดดำเนินการโครงการพัฒนาที่อยู่อาศัยริมคลองเพื่อรองรับการนโยบายดังกล่าว โดยมีหลายหน่วยงานร่วมปฏิบัติการที่แตกต่างกันในกระบวนการโครงการ อาทิ เจ้าหน้าที่ ศปก.ทชค. เจ้าหน้าที่สำนักการระบายน้ำ เจ้าหน้าที่กรมธนารักษ์ เจ้าหน้าที่ตำรวจ เจ้าหน้าที่ทหาร ปฏิบัติงานร่วมกันในชื่อ “ชุดปฏิบัติการมวลชนสัมพันธ์แก้ไขปัญหาชุมชนริมคลอง” กองฝึกอบรม ศูนย์ปฏิบัติการพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลอง (ศปก.ทชค.) สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) เห็นความสำคัญในการเพิ่มพูนความรู้เรื่องจิตวิถียมวลชนและกำหนดแผนปฏิบัติการร่วมกันของชุดปฏิบัติการฯ ดังกล่าว จึงได้จัดการฝึกอบรมครั้งนี้ขึ้นระหว่างวันที่ ๒๐-๒๒ มกราคม ๒๕๕๙ ณ กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพมหานคร

เนื้อหาจากการฝึกอบรมประกอบไปด้วยความรู้เรื่องจิตวิถียมวลชน ลักษณะสำคัญของจิตวิถียมวลชน จิตวิทยาที่เกี่ยวกับมวลชน กลยุทธ์การใช้จิตวิทยาที่เกี่ยวกับมวลชน ขั้นตอนการทำงานมวลชน และการใช้จิตวิถียมวลชนในประเทศไทย รวมถึงแผนการบริหารจัดการน้ำและการสร้างเขื่อนริมคลองลาดพร้าว ความรู้เรื่องชุมชนเมือง นโยบายการจัดระเบียบชุมชนแออัดริมคลองและการพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลองของรัฐบาล อย่างไรก็ตาม เนื้อหาจากรายงานนี้ จำเป็นต้องอาศัยการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพที่เป็นไปในทิศทางเดียวกันที่เป็นเอกภาพของชุดปฏิบัติการมวลชนสัมพันธ์แก้ไขปัญหาชุมชนริมคลอง ในการสร้างการรับรู้และสร้างความเข้าใจกับมวลชน ตลอดจนมีการบูรณาการและกำหนดแผนปฏิบัติการในระดับพื้นที่เขตร่วมกัน จึงจะสามารถนำไปสู่การบรรลุผลของโครงการ และวัตถุประสงค์ของรัฐบาลในการจัดระเบียบชุมชนริมคลองต่อไป

กองฝึกอบรม ศูนย์ปฏิบัติการที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลอง (ศปก.ทชค.)
สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)
มกราคม ๒๕๕๙

สารบัญ

	หน้า
๑. คำนำ	
๒. โครงการฝึกอบรมชุดปฏิบัติการมวลชนสัมพันธ์แก้ไขปัญหาชุมชนริมคลอง	๑
๓. สรุปการบรรยายในโครงการฝึกอบรมชุดปฏิบัติการมวลชนสัมพันธ์แก้ไขปัญหาริมคลอง	๔
๔. ภาคผนวก	๒๘
▪ กำหนดการโครงการฝึกอบรม	๒๙
▪ ผลประเมินโครงการฝึกอบรมชุดปฏิบัติการมวลชนสัมพันธ์แก้ไขปัญหาริมคลอง	๓๑

โครงการ ฝึกอบรมชุดปฏิบัติการมวลชนสัมพันธ์แก้ไขปัญหาชุมชนริมคลอง

๑. เหตุผลและความจำเป็น

นายกรัฐมนตรีได้มีข้อสั่งการ ในคราวประชุมคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๕๘ ตามที่คณะรักษาความสงบแห่งชาติได้มีมติ (๑๓ สิงหาคม ๒๕๕๗) เรื่อง ข้อสั่งการของหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงมหาดไทย (กรุงเทพมหานคร) และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กำหนดมาตรการจัดระเบียบและแก้ไขปัญหาชุมชนแออัดและการสร้างที่อยู่อาศัยรुक้าแนวคลองและทางระบายน้ำ ซึ่งจะมีการดำเนินโครงการนำร่องในคลองลาดพร้าว และต่อมาที่ประชุมร่วมคณะรักษาความสงบแห่งชาติและคณะรัฐมนตรีได้มีมติ (๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘) เรื่องข้อสั่งการของหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อเจรจากับประชาชนในพื้นที่ในการย้ายที่อยู่อาศัย และให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จัดทำที่อยู่อาศัยใหม่ให้แก่ประชาชนกลุ่มดังกล่าว โดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับแนวทางการจัดระบบสาธารณสุขปโภคและผังเมืองด้วย นั้น ให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงมหาดไทย (กรุงเทพมหานคร) และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เร่งรัดดำเนินการดังกล่าวข้างต้น

ดังนั้น เพื่อให้การแก้ไขปัญหาชุมชนริมคลองเป็นไปตามแนวทางและข้อสั่งการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ โดยสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) จึงได้จัดทำโครงการพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลองเพื่อรองรับนโยบายรัฐบาลในการแก้ไขปัญหาการรुक้าคูคลองซึ่งอยู่ภายใต้แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาที่อยู่อาศัย ๑๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๙ - ๒๕๖๘) โดยการดำเนินโครงการพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลองมีระยะเวลา ๓ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๙ - ๒๕๖๑) เป้าหมาย ๗๔ ชุมชน ๑๑,๐๐๔ ครัวเรือน ประชากรผู้รับผลประโยชน์ ๖๔,๘๖๙ คน ซึ่งในปี ๒๕๕๙ มีเป้าหมายดำเนินการใน ๒๖ ชุมชน ๓,๘๑๐ ครัวเรือน ๒๒,๔๖๐ คน

การดำเนินการตามแผนงานดังกล่าวมีปัญหาอุปสรรคในการสร้างการรับรู้ให้กับมวลชน มวลชนไม่เข้าใจในแนวทางในการดำเนินการของโครงการและวัตถุประสงค์ของรัฐบาลในการจัดระเบียบชุมชนริมคลองเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพระบบการระบายน้ำ และการพัฒนาคุณภาพชีวิตชุมชนริมคลอง ประกอบกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีหลายหน่วยงานมีภารกิจที่แตกต่างกันในการก่อสร้างเขื่อน การพัฒนาคุณภาพชีวิตและการสร้างการรับรู้และทำความเข้าใจ จึงจำเป็นต้องอาศัยการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพเป็นไปในทิศทางเดียวกันและเกิดเอกภาพจึงจะบรรลุผล จึงได้จัดทำโครงการฝึกอบรมชุดปฏิบัติการมวลชนสัมพันธ์แก้ไขปัญหาชุมชนริมคลองขึ้น

๒. วัตถุประสงค์

๒.๑ เพื่อเพิ่มพูนความรู้และกำหนดแผนปฏิบัติการร่วมกันของชุดปฏิบัติการมวลชนสัมพันธ์แก้ไขปัญหาชุมชนริมคลอง

๒.๒ เพื่อให้ผู้ฝึกอบรมได้ทราบถึงความหมายของจิตวิทยามวลชน ลักษณะสำคัญของจิตวิทยามวลชน จิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับมวลชน กลยุทธ์การใช้จิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับมวลชน ขั้นตอนการทำงานมวลชน ตลอดจนการใช้ จิตวิทยามวลชนในประเทศไทย

๒.๓ เพื่อให้ผู้ฝึกอบรมสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปปรับใช้ในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับจิตวิทยามวลชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๒.๔ เพื่อให้เข้าใจเป้าหมาย แผนการบริหารจัดการน้ำและการสร้างเขื่อนริมคลองลาดพร้าว ความรู้เรื่องชุมชนเมือง การดำเนินการจัดระเบียบชุมชนแออัดริมคลองและการพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลองของรัฐบาล

๓. กลุ่มเป้าหมายในการฝึกอบรม

๓.๑ คณะผู้บริหาร พอช. และศปก.ทชค.	จำนวน ๕ คน
๓.๒ เจ้าหน้าที่ประจำทีม ๕ ทีม ของ ศปก.ทชค. (หัวหน้าทีม ๑ คน จนท.ปก. ๑ คน ชุมชน ๔ คน วิศวกร ๑ คน สถาปนิก ๑ คน รวม ๘ คน)	จำนวน ๔๐ คน
๓.๓ นักพัฒนาสังคมที่รับผิดชอบงานที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลอง ของสำนักงานเขต ๗ เขต	จำนวน ๗ คน
๓.๔ เจ้าหน้าที่ สำนักงานการระบายน้ำ กรุงเทพมหานคร	จำนวน ๗ คน
๓.๕ คณะผู้บริหาร สำนักพัฒนาสังคม กรุงเทพมหานคร	จำนวน ๒ คน
๓.๖ เจ้าหน้าที่ สำนักงานธนารักษ์พื้นที่กรุงเทพมหานคร กรมธนารักษ์	จำนวน ๒ คน
๓.๗ เจ้าหน้าที่ ชุมชนสัมพันธ์ของสถานตำรวจนครบาลในพื้นที่ จำนวน ๘ สถานี	จำนวน ๘ นาย
๓.๘ เจ้าหน้าที่ทหารประจำเขต (บก.ควบคุม)	จำนวน ๘ นาย

รวม ๗๙ คน/นาย

๔. วิธีดำเนินการและระยะเวลา

๔.๑ ขั้นเตรียมการ

๑) กำหนดการฝึกอบรม (ผนวก ก.) และขอความเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิ	๒๘-๓๐ ธ.ค.๕๘
๒) เสนอขออนุมัติโครงการและงบประมาณ	๔-๗ ม.ค.๕๙
๓) ประสานสถานที่ เตรียมอุปกรณ์ เอกสารประกอบการฝึกอบรม	๔-๘ ม.ค.๕๙
๔) ประสานเรียนเชิญวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิ	๔-๘ ม.ค.๕๙
๕) จัดตั้งกองอำนวยการฝึกอบรม	๗-๘ ม.ค.๕๙
๖) เรียนเชิญกลุ่มเป้าหมายการฝึกอบรม	๗-๑๒ ม.ค.๕๙
๗) ติดตามยืนยันกลุ่มเป้าหมายการฝึกอบรม	๑๑-๑๔ ม.ค.๕๙

๔.๒ ขั้นปฏิบัติการฝึกอบรม

ฝึกอบรมตามหลักสูตร โครงการฝึกอบรมชุดปฏิบัติการมวลชนสัมพันธ์ ๒๐-๒๒ ม.ค.๕๙
แก้ไขปัญหาชุมชนริมคลอง ๓ วัน โดยทุกคนจะต้องอยู่ในกระบวนการ
จนครบหลักสูตร

๔.๓ ขั้นติดตามและประเมินผล

๑) ประเมินผลหลังจาการฝึกอบรมในเดือน เม.ย.๕๙ จากแบบสอบถามทั้งจากผู้เข้าฝึกอบรม
และชุมชนเป้าหมายในการปฏิบัติการ ในปี ๒๕๕๙

๕. สถานที่อบรม

ห้องประชุม ชั้น ๒ กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพมหานคร

๖. ผู้รับผิดชอบโครงการ

ศูนย์ปฏิบัติการที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลอง (ศปก.ทชค.) สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)
กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

๗. การติดตามประเมินผล

๗.๑ ระหว่างการฝึกอบรม โดยแบบสอบถาม

๗.๒ หลังการฝึกอบรม ภายในเดือน เม.ย.๕๙ โดยแบบสอบถาม

๘. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๘.๑ ผู้เข้าฝึกอบรมได้รับการเพิ่มพูนความรู้ในเรื่องจิตวิทยามวลชน ลักษณะสำคัญของจิตวิทยามวลชน จิตวิทยาที่เกี่ยวกับมวลชน กลยุทธ์การใช้จิตวิทยาที่เกี่ยวกับมวลชน ขั้นตอนการทำงานมวลชน ตลอดจนการใช้ จิตวิทยามวลชนในประเทศไทย

๘.๒ เกิดชุดปฏิบัติการมวลชนสัมพันธ์แก้ไขปัญหาชุมชนริมคลอง ร่วมกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น เจ้าหน้าที่ ศปก.ทชค. เจ้าหน้าที่สำนักงานเขต เจ้าหน้าที่สำนักการระบายน้ำ เจ้าหน้าที่กรมธนารักษ์ เจ้าหน้าที่ตำรวจ เจ้าหน้าที่ทหาร เข้าใจความสำคัญของนโยบายการพัฒนาที่อยู่อาศัยผู้มีรายได้น้อยของรัฐบาล แผนการบริหารจัดการน้ำและการสร้างเขื่อนริมคลองลาดพร้าว นโยบายการจัดระเบียบชุมชนริมคลอง และการพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลอง และความรู้เรื่องชุมชนเมือง แนวคิด หลักการ วิธีการ และการสนับสนุนของโครงการบ้านมั่นคง สามารถสื่อสารสร้างการรับรู้และสร้างความเข้าใจกับมวลชนได้ บูรณาการและกำหนดแผนปฏิบัติการในระดับพื้นที่เขตร่วมกัน โดยตัดจ่ายจากงบประมาณปี ๒๕๕๙ รหัส บ ๘๒๑๖๖

สรุปการบรรยายในโครงการฝึกอบรมชุดปฏิบัติการมวลชนสัมพันธ์
แก้ไขปัญหาหริมคลอง

แผนการบริหารจัดการน้ำและการสร้างเขื่อนริมคลองลาดพร้าว

นายสุราษฎร์ เจริญชัยสกุล ผู้อำนวยการกองพัฒนาระบบหลัก
นางวาสนา ศิลป์เบ็ญพร ผู้อำนวยการกองระบบคลอง

ภาพรวมการบริหารจัดการน้ำของกรุงเทพมหานคร

กรุงเทพมหานครมีพื้นที่ลุ่มน้ำประมาณ ๑๐๖,๐๐๐ ตารางกิโลเมตร ประกอบด้วยลุ่มน้ำย่อยที่สำคัญ ได้แก่ แม่น้ำเจ้าพระยาตอนบนถึงตอนล่าง ซึ่งมีเขื่อนกักเก็บน้ำประกอบไปด้วย เขื่อนภูมิพล เขื่อนกิ่วลม เขื่อนกิ่วคอหมา เขื่อนสิริกิติ์ เขื่อนแควน้อย และเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์ โดยระยะเวลาเคลื่อนตัวของน้ำหลากในแม่น้ำเจ้าพระยากรณีที่ฝนตกหนัก ปริมาณน้ำจะใช้เวลาเดินทางประมาณ ๙ วันถึงกรุงเทพมหานคร ความจุของแม่น้ำเจ้าพระยาอยู่ที่ ๓,๒๐๐ ลูกบาศก์เมตร กรุงเทพมหานครรับน้ำได้ ๓,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตร ดังนั้น จึงต้องเตรียมที่ไว้รองรับน้ำ ที่ระดับความจุน้ำขึ้น ๑,๓๐๐ ลูกบาศก์เมตร น้ำลง ๔,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตร/วินาที

เมื่อพิจารณาถึงสาเหตุของน้ำท่วมกรุงเทพมหานคร พบว่า ส่วนใหญ่มาจากปริมาณน้ำเหนือ น้ำทะเล น้ำฝน อิทธิพลของน้ำหนุนสูง การทรุดตัวของแผ่นดิน โดยเฉพาะการทรุดตัวของแผ่นดินระหว่างปี ๒๕๒๑-๒๕๔๕ ที่ทรุดตัวลง ๑-๒ เซนติเมตร/ปี จากการสำรวจในปี ๒๕๔๙ พบว่าพื้นที่ในกรุงเทพมหานครมีการใช้น้ำบาดาลลดน้อยลง เป็นพื้นที่ที่ไม่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์น้ำท่วมในปี ๒๕๕๓ แต่เมื่อได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์น้ำท่วมเมื่อปี ๒๕๕๔ เขตพื้นที่ของกรุงเทพมหานคร น้ำได้เริ่มเข้ามาประชิดเมืองและเริ่มท่วมทางตะวันออก แถวบริเวณเขตหนองจอก ลาดกระบัง

ระบบการป้องกันน้ำท่วมกรุงเทพมหานคร มี ๒ ระบบ คือ

๑. การก่อสร้างคันกั้นน้ำปิดกั้นตัวเอง
๒. ก่อสร้างปรับปรุงระบบระบายน้ำ เพื่อแก้ไขปัญหาน้ำท่วมซึ่งโดยการสูบน้ำออก การชะลอน้ำอุโมงค์ การระบายน้ำในถนน ในคลอง ได้แก่ ฝั่งพระนคร ภายในคันพระราชดำริ แม่น้ำเจ้าพระยา ฝั่งธนบุรี มีคันริมแม่น้ำเจ้าพระยา

ระบบระบายน้ำภายใน

เพื่อแก้ไขปัญหาน้ำท่วมซึ่ง น้ำฝนที่ตกต่อเนื่อง ๑ เซนติเมตร วัดได้ ๖๐ ท่อระบายน้ำ ๖,๔๐๐ กม. มีสถานีสูบน้ำ ประตูละบายน้ำ สามารถสูบน้ำลงแม่น้ำเจ้าพระยา ๑,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตร/วินาที จำนวน ๒๕ แห่ง พื้นที่รองรับน้ำและเก็บกักน้ำ (แก้มลิง) มีศูนย์วิเคราะห์แจ้งประชากร มีการสร้างท่อระบายน้ำทุกปี มีสถานีสูบน้ำ ๖๖๐ แห่ง เพื่อระบายน้ำออกจากอุโมงค์ขนาดใหญ่ ๗ แห่ง โดยจะมีการดำเนินการจัดทำเพิ่มอีก ๔ แห่งในอนาคต

จากแนวคิดในการใช้อุโมงค์ในการแก้ไขปัญหาที่เพิ่มขึ้นในพื้นที่ฝั่งพระนคร เพราะมีพื้นที่ในการระบายน้ำน้อยกว่าฝั่งธนบุรี ซึ่งต้องใช้งบประมาณสูงสำหรับการจัดการน้ำ เช่นกรณีคลองแสนแสบหากมีการใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยก็จะสามารถดำเนินการได้ทันที เนื่องจากพื้นที่อยู่ระดับใต้ถนน ขณะที่แนวความคิดการแก้ไขปัญหาที่พื้นที่ดินที่เป็นแอ่งกระทะที่ซึ่งการระบายน้ำทางธรรมชาติทำได้น้อย ควรใช้อุโมงค์สูบน้ำออก เนื่องจากเมื่อมีฝนตกในปริมาณมากจะทำให้บางส่วนเกินไม่สามารถระบายลงคลองได้ กรณีในต่างประเทศมีการสร้างอุโมงค์ใต้ดินเป็นสนามกีฬา และมีการบริหารจัดการที่ดี ยกตัวอย่างที่สนาม

ฟุตบอลที่สามารถยกสูงขึ้นได้ สำหรับประเทศไทยสามารถบริหารจัดการน้ำในรูปแบบการหมุนเวียนนำน้ำไปใช้ได้ ซึ่งต้องมีประตูน้ำที่มีประสิทธิภาพในการควบคุม อย่างไรก็ตาม มีข้อสรุปเรื่องการก่อสร้างอุโมงค์ ๗ แห่งที่สร้างแล้วเสร็จ ได้แก่ อุโมงค์ระบายน้ำ ซอยสุขุมวิท ๒๖ สุขุมวิท ๓๖ สุขุมวิท ๔๓ โครงการระบบผันน้ำคลองเปรมประชากร โครงการระบบผันน้ำพื้นที่เขตพญาไท โครงการระบบผันน้ำพื้นที่ อุโมงค์ระบายน้ำจากบึงมักกะสันลงสู่แม่น้ำเจ้าพระยา และอุโมงค์ระบายน้ำคลองแสนแสบและคลองลาดพร้าวสู่แม่น้ำเจ้าพระยา ปัจจุบันพื้นที่ฝั่งพระนคร ใช้งบประมาณ ๕,๖๐๐ ล้านบาท เพิ่มอุโมงค์ ๖ อุโมงค์ การก่อสร้างเริ่มต้นที่เขตบางซื่อมีความก้าวหน้า ๔๐%

ปัจจุบันเทคโนโลยีสารสนเทศที่นำมาใช้การบริหารจัดการน้ำ ของศูนย์ควบคุมระบบป้องกันน้ำท่วม กรุงเทพฯ ที่มีอยู่ ได้แก่ เรดาร์ตรวจจับกลุ่มฝน ๓ แห่ง เครื่องวัดปริมาณน้ำฝน ๑๒๙ แห่ง เครื่องวัดสภาพอากาศ ๕๒ แห่ง เครื่องวัดระดับน้ำท่วม ๑๑๓ แห่ง เครื่องวัดอัตราการไหลของน้ำ ๒๓ แห่ง และกล้อง CCTV ๕๕ แห่ง

แผนการระบายน้ำพื้นที่ด้านตะวันออกของกรุงเทพมหานคร

การสร้างเขื่อนเพื่อป้องกันน้ำหลาก พื้นที่ฝั่งธนได้มีการสร้างคันกันน้ำไว้ที่ฝั่งตะวันออกทั้งหมดมี ๓ คัน หากมีน้ำไหลเข้ามาต้องมีการเตรียมการรองรับน้ำ โดยเฉพาะคลองลาดพร้าวเป็นจุดสำคัญที่ควรรับดำเนินการสร้างคันกันน้ำ เนื่องจากหากมีปริมาณน้ำจำนวนมากไหลเคลื่อนเข้าเขตบางซื่อ จะไหลบ่าเข้าอุโมงค์มักกะสัน ซึ่งหากเกิดการไหลบ่าต่อเนื่องในปริมาณมากอาจต้องมีการบริหารจัดการเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนของประชาชน

โครงการสร้างเขื่อน ค.ส.ล และประตูระบายน้ำคลองลาดพร้าว คลองบางบัว คลองถนน คลองสองและคลองบางซื่อ

ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๔ มิถุนายน ๒๕๕๕ และข้อสั่งการของหัวหน้ารักษาความสงบแห่งชาติ ด้านสังคม เมื่อวันที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๕๗ เรื่องการกำหนดนโยบายการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ได้มอบหมายงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการจัดระเบียบที่อยู่อาศัยริมคลอง นั้น ในส่วนของกรุงเทพมหานครได้รับมอบหมายให้ดำเนินงานโครงการก่อสร้างเขื่อน ค.ส.ล. และประตูระบายน้ำคลองลาดพร้าว คลองบางบัว คลองสอง และคลองบางซื่อ โดยความยาวของคลองลาดพร้าววัดได้ ๒๒.๕ กิโลเมตร ความยาว ๒ ฝั่ง ๔๕ กิโลเมตร ระยะเวลาสร้างเขื่อนรอบคลองเริ่มวันที่ ๒๔ มกราคม ๒๕๕๙ ซึ่งได้มีการลงนามสัญญาไปแล้ว โดยกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และกรมธนารักษ์ รวมระยะเส้นทางจุดตัด คลองลาดพร้าว คลองแสนแสบ ตรงปลายอุโมงค์ยักษ์พระรามเก้า เป็นจุดระบายน้ำยาว ๒๒.๕ กิโลเมตร กำหนดความกว้างไว้ที่ ๘๐ กิโลเมตร ครอบคลุม ๘ เขตพื้นที่ ทั้งนี้ในการแก้ไขปัญหาที่มีการตั้งคณะทำงานขึ้นมาเพื่อหาทางแก้ปัญหาประชาชนที่อยู่อาศัยอย่างแออัดบริเวณริมคลองจะอย่างไร ที่จะทำให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และไม่เดือดร้อนจากการก่อสร้าง โดยที่ผ่านมาได้จัดส่งเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องลงพื้นที่สำรวจปัญหาในการเคลื่อนหรือรื้อย้ายชุมชนแล้ว

การดำเนินงานด้านแผนงานก่อสร้าง

- ได้ผู้รับจ้างคือ บริษัททวิเวอร์ เอ็นจิเนียริ่ง จำกัด
- การก่อสร้างจะเริ่มก่อสร้างดำเนินการใน ๘ พื้นที่ ไม่มีอุปสรรคเรื่องสิ่งปลูกสร้างรुक้า (คิดเป็น ๒๐% ของพื้นที่ที่ต้องดำเนินการทั้งหมด)

- การแผนการรื้อย้ายและผู้ดำเนินการก่อสร้างเป็นของ พอช.

ด้านการประชาสัมพันธ์

- กทม. ได้ลงพื้นที่เพื่อประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในพื้นที่ทราบแนวทางการดำเนินโครงการเป็นระยะแล้ว

แผนจัดที่อยู่อาศัย

แผนจัดที่อยู่อาศัยจะดำเนินการโดย พอช. ซึ่งเมื่อดำเนินการเสร็จเรียบร้อยแล้ว คนในพื้นที่ชุมชนจะได้คืนพื้นที่คลองเพื่อใช้ประโยชน์สาธารณะด้วยภูมิทัศน์ที่สวยงาม ประกอบด้วยทางเดิน ๑.๕๐ เมตร และเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในเรื่องของที่อยู่อาศัยในชุมชนเมือง นอกจากนี้ สิ่งที่สำคัญคือ กรุงเทพมหานครสามารถเพิ่มประสิทธิภาพการระบายน้ำได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ การเดินทางเข้า-ออกชุมชนจะสะดวกขึ้น ที่อยู่อาศัยเข้าสู่ระบบสาธารณะ โดยในอนาคตคลองจะมีการพัฒนาระบบบำบัดน้ำเสีย และการถ่ายเทน้ำเสีย การบำบัดน้ำเสียทำให้กรุงเทพมหานครเป็นเมืองน่าอยู่

ความรู้เรื่องชุมชนเมือง แนวคิด หลักการ วิธีการ และการสนับสนุนของโครงการบ้านมั่นคง

นางทิพย์รัตน์ นพลดารมย์

อดีตผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)

ความเป็นมาของสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) (พอช.) กับการพัฒนาชุมชนเมือง

จากวัตถุประสงค์ในการก่อตั้งการเคหะแห่งชาติขึ้นในปี พ.ศ. ๒๕๑๖ เพื่อให้ประชาชนได้มีที่อยู่อาศัยพร้อมทั้งจัดให้มีระบบ สาธารณูปโภค สาธารณูปการ และสิ่งอำนวยความสะดวกแก่ผู้อยู่อาศัยนั้น กล่าวได้ว่าเป็นการแก้ปัญหาที่อยู่อาศัยที่มุ่งเน้นในเชิงกายภาพ ซึ่งต่อมาพบว่าการแก้ไขปัญหาในแนวทางดังกล่าว ยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัยให้แก่คนในชุมชนเมืองได้ทั้งหมด ซ้ำยังเกิดปัญหาชุมชนแออัดเพิ่มขึ้น จากผลพวงการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ที่เริ่มต้นตั้งแต่แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑-๔ ซึ่งทำให้ผู้คนเดินทางลี้ภัยเข้าสู่เมืองเพื่อมาเป็นแรงงานในภาคอุตสาหกรรม โดยที่รัฐไม่มีแผนรองรับการขยายตัวของชุมชน จึงต้องพบกับปัญหาความมั่นคงในที่ดินและที่อยู่อาศัย และไม่สามารถเข้าถึงระบบการเงินได้ ด้วยเหตุนี้ รัฐบาลจึงจัดตั้ง “สำนักงานพัฒนาชุมชนเมือง” หรือ พอช. ขึ้นมาทำหน้าที่เป็นกองทุนจากรัฐในการให้ความช่วยเหลือด้านที่อยู่อาศัยแก่คนในชุมชนเมือง ซึ่งต่อมาได้รวมกับ “สำนักงานกองทุนพัฒนาชนบท” จัดตั้งหน่วยงานขึ้นใหม่ภายใต้พระราชกฤษฎีกา เป็น “สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)” ในปี ๒๕๔๓ ด้วยวิสัยทัศน์ เป็นองค์กรของประชาชนที่มุ่งสร้างความเข้มแข็งจากฐานราก และมีเป้าหมายให้องค์กรชุมชนมีความเข้มแข็ง โดยในการแก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัย พอช. ได้ดำเนินโครงการบ้านมั่นคง ทั้งของคนในชุมชนเมืองและชนบท

บทบาทหน้าที่ของ พอช. ในภารกิจพัฒนาชุมชนเมือง

โดยหลัก การจัดการที่อยู่อาศัยสากลให้กับพลเมืองที่ถือปฏิบัติกันในประเทศ เช่น สิงคโปร์ หรือฮ่องกง จะมีหน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบเฉพาะซึ่งคล้ายกับการเคหะแห่งชาติของไทย แต่ด้วยปัญหาในเรื่องที่อยู่อาศัยของประเทศไทยในช่วงเวลาดังกล่าวเกิดขึ้นและขยายตัวอย่างรวดเร็ว จนเกินกำลังความรับผิดชอบของการเคหะแห่งชาติในขณะนั้น ประกอบกับคนในชุมชนเมืองที่มีปัญหาเรื่องที่อยู่อาศัย ส่วนใหญ่เป็นคนที่ยากไร้ในชุมชนแออัดซึ่งไม่สามารถเข้าถึงความช่วยเหลือของการเคหะแห่งชาติได้ด้วยข้อจำกัดสถานะทางการเงิน รัฐจึงพยายามหาทางออกเพื่อแก้ไขปัญหานี้ ด้วยการจัดตั้ง “สำนักงานพัฒนาชุมชนเมือง” หรือ พอช. ขึ้นมา โดยเน้นการจัดการปัญหาที่อยู่อาศัยของคนชุมชนเมืองในรูปแบบสหกรณ์ นับได้ว่าเป็นการพัฒนาชุมชนเมืองโดยใช้หลักความร่วมมือกันระหว่างภาคประชาชนที่รวมตัวกันเป็นกลุ่ม/องค์กรชุมชน กับภาครัฐ คือ พอช. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัย

บทเรียนการดำเนินงานพัฒนาที่อยู่อาศัยของ พอช.

บทบาทการทำงานของ พอช. ในการแก้ไขและพัฒนาที่อยู่อาศัยของคนในชุมชนเมือง เริ่มมาตั้งแต่ปี ๒๕๒๐ ซึ่งสถานการณ์รुक้าเข้ามาปลูกสร้างที่อยู่อาศัยในที่ดินของทางราชการ หรือของเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร ขณะนั้นมีจำนวนมาก ทำให้เกิดชุมชนแออัดมากขึ้นตามตัว และจากประสบการณ์การทำงานพัฒนาที่อยู่อาศัยสำหรับคนในชุมชนแออัด/ชุมชนเมือง อย่างต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน ทำให้ พอช. เกิดชุด

ประสบการณ์อย่างหลากหลายในการแก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัยของคนจน ได้แก่ การปรับปรุงชุมชนในที่ดินเดิม รูปแบบการพัฒนาที่อยู่อาศัยแบบแฟลต การปรับผังที่ดินเดิม การแบ่งปันที่ดิน การรื้อย้ายใกล้บริเวณชุมชนเดิม การรื้อย้ายชุมชนไปนอกเมือง โดยเฉพาะการปรับผังที่ดินเดิม และการแบ่งปันที่ดิน นับเป็นต้นแบบของการ เริ่มต้นกระบวนการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ตัวอย่างเช่น กรณีต้องมีการเปิดใช้ทางเดินร่วมกัน ที่ต้องมีการ เจริญร่วมกัน ส่วนกรณีการจัดการปัญหาด้วยฐานคิดการแบ่งปันที่ดิน จะเริ่มต้นด้วยการพูดคุยต่อรองการใช้ ที่ดินกับเจ้าของที่ดิน (ที่เป็นหน่วยงานรัฐหรือเอกชน) ซึ่งหากตกลงกันได้ก็ย่อมเกิดความมั่นคงด้านที่อยู่อาศัย สำหรับกลุ่มเป้าหมายโดยที่เจ้าของที่ดินก็สามารถลงทุนในที่ดินได้ต่อไป กล่าวได้ว่า ฐานคิดการแบ่งปันที่ดินนี้ คล้ายกับการโครงการพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลองที่ พอช. กำลังดำเนินการตามนโยบายรัฐบาลในขณะนี้

การพัฒนาชุมชนเมืองตามรูปแบบดังที่กล่าวมา ดำเนินการบนยุทธศาสตร์ “การพัฒนาที่ชุมชนเป็น แกน” ภายใต้ “โครงการบ้านมั่นคง” ซึ่งต่อมารัฐบาลได้ประกาศให้เป็นโครงการเพื่อแก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัยใน ระดับชาติที่มีพื้นที่ดำเนินโครงการครอบคลุมทั่วประเทศ โดยยึดหลักการพัฒนาให้ชุมชนเป็นแกนหลักสร้าง กระบวนการของชุมชนเอง เพื่อหาทางจัดการปัญหาอย่างเป็นระบบร่วมกันกับ พอช. ที่ให้การสนับสนุนหลัก ด้านงบประมาณ การเชื่อมประสานกับหน่วยงาน และองค์ความรู้ทางวิชาการ ร่วมกับภาคีเครือข่ายงานพัฒนา อื่นๆ ขณะเดียวกัน ชุมชนเองต้องสร้างวินัยในการออมทรัพย์เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงความสามารถของชุมชนใน การวางแผนและการจัดการที่ดีของชุมชน รวมถึงมีความประหยัดในการก่อสร้างและออกแบบกระบวนการมี ส่วนร่วมในการพัฒนาที่อยู่อาศัยอย่างชัดเจน

ผลที่เกิดจากการดำเนินโครงการบ้านมั่นคง ทำให้ชุมชนมีความมั่นคงในชีวิต/มีที่อยู่อาศัยที่มั่นคง มี สภาพแวดล้อมที่ดี เกิดความเข้มแข็งในการบริหารจัดการทางชุมชน เกิดกองทุนร่วมของชุมชนที่นำไปสู่การ พัฒนาด้านต่างๆ สร้างความสามารถร่วมในการจัดการทรัพย์สิน/กรรมสิทธิ์ร่วมของชุมชนในที่ดิน ที่อยู่อาศัย รวมถึงเกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของคนในชุมชนและสถานะของชุมชนในการประสานความร่วมมือกับ หน่วยงานต่างๆ เพื่อทำงานร่วมกัน ซึ่งทั้งหมดนี้คือ บทเรียนประสบการณ์ของ พอช. ที่สามารถนำไปปรับใช้ใ นการทำงานโครงการพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลองได้อย่างดี

นโยบายการจัดระเบียบชุมชนริมคลอง และการพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลอง

นายสยาม นนท์คำจันทร์
ผู้อำนวยการศูนย์ปฏิบัติการที่อยู่อาศัยริมคลอง พอช.

โครงการพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลองเพื่อรองรับนโยบายรัฐบาลในการแก้ไขปัญหาการรुक้ำคูคลอง มีที่มาจากข้อสั่งการของหัวหน้าคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ (คสช.) ได้แก่ ข้อสั่งการ หน.คสช. ลงวันที่ ๑๓ สิงหาคม ข้อสั่งการ หน.คสช./นรม. ลงวันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘ ข้อสั่งการ นรม. ลงวันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๕๘ และมติคณะรัฐมนตรีที่เห็นชอบแผนปฏิบัติการที่อยู่อาศัยผู้มีรายได้น้อย ๑๐ ปี ลงวันที่ ๑๒ มกราคม ๒๕๕๙ โดยให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) จัดทำแผนพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลองเสนอคณะรัฐมนตรีพร้อมกับจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลอง (ศปก. ทชค.) เพื่อเป็นศูนย์ปฏิบัติการขับเคลื่อนงานตามนโยบายดังกล่าวในพื้นที่คลองสายหลัก ๙ สายคลอง หนึ่งในพื้นที่นั้น ซึ่งมีจำนวนผู้รูก้ำการใช้พื้นที่คลองมากที่สุด คือคลองลาดพร้าวและคลองเปรมประชากร มีจำนวน ๑๑,๐๐๔ หลังคาเรือน โดยพบว่าต้นเหตุของปัญหาระบายน้ำในพื้นที่กรุงเทพมหานครเกิดจากปัญหาชุมชนริมคลองที่มีปลูกสร้างบ้านเรือนรูก้ำลำคลองสาธารณะท่ามกลางสภาพแวดล้อมที่เสื่อมโทรม คนที่อาศัยในชุมชนริมคลองส่วนใหญ่ล้วนเป็นผู้มีรายได้น้อยที่เข้าไม่ถึงบริการของรัฐ ชุมชนขาดการยอมรับจากสังคมภายนอก ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตที่ต้องได้รับการพัฒนาให้ดีขึ้น

ดังนั้นเอง จึงจำเป็นต้องมีการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาที่อยู่อาศัยริมคลองขึ้น เพื่อเป็นทิศทางเป้าหมายการดำเนินงานพัฒนาที่อยู่อาศัยริมคลองได้อย่างสอดคล้องตามนโยบายจัดระเบียบชุมชนริมคลอง ได้แก่ การคืนพื้นที่คลองให้กับสาธารณะโดยชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดทางเลือกที่เหมาะสมกับชุมชนเอง ด้วยการใช้กระบวนการออกแบบการทำงานร่วมกันระหว่างชุมชนกับหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ชาวชุมชนเกิดการยอมรับในกระบวนการดำเนินโครงการ เป็นการพัฒนามากกว่าคำว่าบ้าน พร้อมกับสร้างโอกาสในการพัฒนาอาชีพ และเกิดการใช้ประโยชน์จากระบบคลองมากกว่าการระบายน้ำ เช่น การสัญจรทางน้ำ การใช้พื้นที่ริมคลองเป็นทางจักรยาน หรือใช้พื้นที่สำหรับการพักผ่อนหย่อนใจ เป็นต้น

ในส่วนของทางเลือกในการพัฒนาโครงการ ประกอบด้วย ๑) การปรับปรุงในที่ดินเดิมโดยการขยับรื้อบ้านเรือนที่ปลูกสร้างรูก้ำลำคลองมาจัดระเบียบชุมชนใหม่ในที่ดินที่จัดซื้อโดยใช้ระบบสหกรณ์ของคนในชุมชน ๒) การย้ายชุมชนสร้างใหม่โดยชุมชนจัดซื้อ หรือเช่าที่ดินโดยใช้ระบบสหกรณ์ และ ๓) การย้ายไปอยู่ในโครงการของการเคหะแห่งชาติ โดยมีมาตรการในการดำเนินงาน ประกอบด้วย ๑) รัฐดูแลคนที่เห็นโอกาส และให้ความร่วมมือในการพัฒนา ได้แก่ การมีมาตรการช่วยเหลือเยียวยาแบ่งเบาภาระ ให้กับผู้แบ่งปันที่ดิน และผู้ที่ขยับขึ้นจากคลอง ๒) มาตรการอื่นๆ ที่เหมาะสมตามสถานการณ์ ด้วยการบูรณาการความร่วมมือในการดำเนินมาตรการร่วมกันกับหน่วยงานทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องทั้ง คสช./ตำรวจกรุงเทพมหานคร กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) (พอช.) ขบวนการองค์กรชุมชน กรมธนารักษ์ รวมถึงสถาบันการศึกษา/ภาคีพัฒนาในพื้นที่ดำเนินโครงการ

ด้านแผนการดำเนินงาน ในส่วนแผนงบประมาณและแผนโครงการแก้ไขปัญหาชุมชนริมคลองเป็นแผนภายใน พอช. มีระยะเวลาดำเนินการ ๑๐ ปี โดยเป้าหมายระยะแรกได้จัดทำเป็น แผน ๓ ปี ในโดยวางเป้าหมายการดำเนินโครงการในปี ๒๕๕๙ ไว้ที่จำนวน ๒๖ ชุมชน ในปี ๒๕๖๐ จำนวน ๒๘ ชุมชน ในปี ๒๕๖๑ จำนวน ๒๐ ชุมชน รวมพื้นที่ดำเนินการทั้งสิ้น ๗๔ ชุมชน ๑๑,๐๐๔ ครัวเรือน รวมใช้งบประมาณทั้งสิ้น ๔,๐๖๑.๔๔ ล้านบาท

สำหรับขั้นตอนการดำเนินงานโครงการ ประกอบไปด้วย ๑) การสร้างความเข้าใจ ๒) การจัดตั้งองค์กร/ทีมงานซึ่งทาง พอช.ไม่ได้ให้เป็นรายบุคคล ๓) กระบวนการพิจารณาสิทธิการอาศัย ๔) ศึกษาออกแบบวางผังที่อยู่อาศัย ๕) เสนอรับการสนับสนุนงบประมาณ ๖) การขอเช่าที่ดิน/จัดซื้อที่ดินและขออนุญาตการก่อสร้าง ๗) ดำเนินการก่อสร้าง ๘) ศึกษาเรียนรู้/ดูงาน ๙) จัดระบบสวัสดิการชุมชน/พัฒนาอาชีพสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ ในกระบวนการพิจารณาสิทธิในการอยู่อาศัย สมาชิกในชุมชนจะเป็นผู้กำหนดเกณฑ์การพิจารณา

ความคืบหน้าในการดำเนินงานโครงการภาพรวม จากจำนวนชุมชนเป้าหมายทั้งหมด ๗๖ ชุมชน ได้กำหนดเป้าหมายดำเนินการในปี ๒๕๕๙-๒๕๖๑ ไว้จำนวน ๗๔ ชุมชน มีชุมชนที่ผ่านขั้นตอนทำความเข้าใจไปแล้วจำนวน ๕๖ ชุมชน ทำการสำรวจข้อมูลชุมชนไปแล้วจำนวน ๔๘ ชุมชน จัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ได้แล้วจำนวน ๔๕ ชุมชน ส่วนในขั้นออกแบบวางผังชุมชนได้ดำเนินการไปแล้ว ๓๗ ชุมชน ในการอนุมัติงบประมาณเพื่อพัฒนาระบบสาธารณูปโภค อนุมัติไปแล้ว ๓๓ ชุมชน ในขั้นตอนการเช่า-ซื้อที่ดินดำเนินการไปแล้วจำนวน ๖ ชุมชน ส่วนการรื้อย้าย-ก่อสร้างอยู่ระหว่างดำเนินการจำนวน ๑๔ ชุมชน และดำเนินการเสร็จแล้วจำนวน ๒ ชุมชน ส่วนที่ยังไม่ได้ดำเนินการใดๆ มีจำนวน ๒๐ ชุมชน

สำหรับความคืบหน้าการดำเนินงานในปี ๒๕๕๙ จากเป้าหมาย ๒๖ ชุมชน ผ่านขั้นตอนการทำความเข้าใจไปแล้ว ๒๖ ชุมชน ทำการลงพื้นที่สำรวจข้อมูลไปแล้ว ๒๔ ชุมชน จัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ได้แล้วจำนวน ๒๑ ชุมชน มีการออกแบบผังชุมชนจำนวน ๑๘ ชุมชน ในการขออนุมัติงบประมาณเพื่อพัฒนาระบบสาธารณูปโภคไปแล้ว ๑๖ ชุมชน และกำลังอยู่ระหว่างการรื้อ-ก่อสร้างจำนวน ๔ ชุมชน

ด้านกลุ่มเป้าหมายกลุ่มผู้เข้าร่วมโครงการในพื้นที่คลองลาดพร้าวมีผู้เห็นด้วยกับการดำเนินโครงการนี้จำนวน ๑,๙๒๘ ราย ผู้ไม่เห็นด้วย ๔๑๖ ราย ส่วนพื้นที่คลองเปรม มีผู้เห็นด้วย ๑,๐๐๙ ราย และผู้ไม่เห็นด้วย ๔๕๗ ราย ขณะที่ พื้นที่รองรับการก่อสร้าง หากพบว่าที่ดินของรัฐที่ตรงกับความต้องการจะได้จัดดำเนินการตามขั้นตอนขอใช้หรือขอเช่า รวมถึงการให้เงินค่าช่วยเหลือไปเช่าบ้านอยู่ข้างนอกระหว่างการก่อสร้าง อย่างไรก็ตาม วิธีนี้นี้อาจเป็นความไม่สะดวกในการติดต่อสื่อสารหรือการเดินทางมาเพื่อพบปะหารือการทำงานร่วมกัน

ในเรื่องของการจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลอง (ศปก. ทชค.) นั้นมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นศูนย์บัญชาการและบูรณาการติดตามขับเคลื่อนงานตามนโยบายนี้ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งกำหนดแผนงาน เป้าหมาย และมาตรการทั้งระดับนโยบายและระดับปฏิบัติการ การประสานงานทุกระดับ ปัจจุบันมีการจัดตั้งจำนวน ๕ ศูนย์ บ้านเอื้ออาทรเขตสายไหมเป็นศูนย์ใหญ่ และมีศูนย์ย่อยตามเขตต่างๆ ประกอบด้วย ทีม ออกแบบ ทีมก่อสร้าง ทีมพัฒนาการเงินและสินเชื่อ ทีมปฏิบัติการพื้นที่ ๕ ทีม ประกอบด้วย ทีมสายไหม ทีมหลักสี่ ทีมบางเขน-จตุจักร ทีมห้วยขวาง-วังทองหลางและทีมดอนเมือง

ส่วนกรอบการปฏิบัติการข้อมูลข่าวสาร (IO) ควรมียอดประกอบของเนื้อหาข้อมูลทั้ง ๔ ด้าน ได้แก่ ทัศนวิสัยทัศน์ สถานการณ์ปัจจุบัน แผนงานของรัฐ รวมถึงความสำเร็จและข้อขัดข้องในการดำเนินโครงการของชุมชนที่ผ่านมา

สถานการณ์ปัจจุบันของการดำเนินโครงการเน้นกระบวนการสร้างความรับรู้ คือการสื่อสารระดับนโยบาย เช่น หน่วยงานสนับสนุนการเข้าที่ดินของรัฐร่วมทำ MOU และการสื่อสารระดับพื้นที่ เช่น การทำความเข้าใจระดับเขต ส่วนจังหวัดจะก้าวต่อไปคือการสร้างการรับรู้ในนโยบายการแก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลอง และสื่อสารสาธารณะเรื่องการมอบบ้านที่ดำเนินตามขั้นตอนกระบวนการโครงการแล้วเสร็จ

เมื่อพิจารณาถึงข้อขัดข้องในระหว่างกระบวนการดำเนินโครงการจากบทเรียนการทำงานพบปัญหาเกี่ยวกับข้อจำกัดด้านกฎ ระเบียบของรัฐ การสื่อสารที่แม้ยังมีความเข้าใจไม่ตรงกันระหว่างผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายรวมถึงความขัดแย้งของผู้เสียผลประโยชน์ เช่น บ้านเช่า ร้านอาหาร รวมถึงปัญหาการเมืองภายใน/ภายนอก การแย่งตำแหน่งผู้นำในชุมชน อีกทั้งการขาดการรับรู้ที่ชัดเจนในขั้นตอนกระบวนการโครงการ

การทำงานมวลชนสัมพันธ์

พลตำรวจเอก สมศักดิ์ บุญพาสวรรณ
อดีต ผู้บัญชาการตำรวจภูธรภาค ๘

ความเป็นมาของงานมวลชนสัมพันธ์

“มวลชนสัมพันธ์” เป็นวิธีการทำงานที่ตำรวจตระเวนชายแดน (ตชด.) นำมาใช้ในการสร้างมวลชน เพื่อสร้างความสัมพันธ์กับชาวบ้านในยุคสมัยที่ประเทศต้องเผชิญกับภัยด้านความมั่นคงจากขบวนการผู้ก่อการคอมมิวนิสต์ (ผกค.) ซึ่งได้ก่อตั้งเป็นพรรคคอมมิวนิสต์ในประเทศไทยอย่างเป็นทางการเมื่อปี ๒๔๘๕ และเกิดการสู้รบกับฝ่ายรัฐอย่างรุนแรงมากขึ้นในช่วงปี ๒๔๙๕ รัฐบาลในสมัยจอมพลถนอม และจอมพลประภาสเป็น รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ได้ประกาศปราบปรามคอมมิวนิสต์ให้หมดสิ้นภายใน ๖ เดือน พร้อมกับตั้ง กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน (กอ.รมน.) ขึ้นในปี ๒๕๐๘ หลังการจัดตั้งได้ใช้ทหาร ตำรวจ และ ข้าราชการพลเรือนสนธิกำลังเพื่อเป็นกองกำลังในการปราบปราม โดยใช้กฎหมายและอาวุธเข้าทำการ ปราบปรามอย่างหนักแต่ก็ไม่สามารถเอาชนะคอมมิวนิสต์ได้ ซ้ำกลับมีการขยายตัวเพิ่มขึ้น ดังนั้น รัฐบาลจึง เปลี่ยนวิธีการเพื่อจัดการกับ ผกค. ในรูปแบบใหม่ ด้วยการจัดตั้งโรงเรียนการเมืองขึ้น เพื่อเป็นแหล่งฝึกฝนให้ ตชด. ใช้การเมืองแก้ปัญหาแทนการใช้อาวุธ และได้รับพระราชทานพระบรมราโชวาทจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเพื่อเป็นแนวทางการปฏิบัติงานของ ตชด. ซึ่งถือว่าเป็นยุทธศาสตร์หลักในการทำงานตั้งแต่นั้นเป็นต้น มา มีใจความสำคัญสรุปได้ว่า “การทำงานของ ตชด. จะสำเร็จได้ต้องยึดประชาชนเป็นหลัก ด้วยการเอาชนะใจ ประชาชน การให้ความคุ้มครองป้องกันภัยและให้การช่วยเหลือประชาชน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และ การศึกษา” เช่นเดียวกับการทำงานพัฒนาที่อยู่อาศัยริมคลองที่เป็นนโยบายของรัฐบาลปัจจุบัน หากยึด ยุทธศาสตร์นี้ในการปฏิบัติงานก็จะสำเร็จ คือในการดำเนินโครงการควรวัดเป้าหมายหลักของวัตถุประสงค์ โครงการ ด้วยการเอาชนะใจเขาให้เชื่อมั่นและเข้าใจ ให้ความร่วมมือขั้นตอนกระบวนการ เนื่องจากปัจจุบันนี้ เราใช้กฎหมายดำเนินการแทนที่การใช้อาวุธเหมือนในอดีต

ความสำคัญของงานมวลชนสัมพันธ์

ความสำคัญของงานมวลชนสัมพันธ์ เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับคนส่วนมาก หรืองานที่มีผู้เห็นต่าง ไม่เห็น ด้วย เกิดการคัดค้านต่อต้าน รวมถึงงานที่ไม่สามารถใช้อำนาจใดๆ เข้าไปจัดการได้ แต่งานมวลชนสัมพันธ์จะ ทำให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างหน่วยงานผู้ปฏิบัติงานกับภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ลดปัญหาความขัดแย้ง ดังเช่นงานพัฒนาที่อยู่อาศัยริมคลอง ซึ่งชาวบ้านอยู่มานานกว่า ๓๐ ปี มีวิถีชีวิตที่สัมพันธ์กับคลอง ย่อมมีคนที่ยึด ต่าง จึงต้องใช้มวลชนสัมพันธ์เพื่อเอาชนะใจของชาวบ้าน อีกทั้งทำให้หน่วยงานมีเกียรติศักดิ์และมีความมั่นคง ทำให้ประชาชนและสังคมยอมรับและเชื่อถือ ศรัทธาต่อหน่วยงาน

ความหมาย วัตถุประสงค์ หลักการและวิธีการทำงานมวลชนสัมพันธ์

ความหมาย “ชุมชน” หมายถึง กลุ่มคนที่มีชีวิตเกี่ยวพันกันและมีการติดต่อสื่อสารระหว่างกันอย่างเป็นปกติและต่อเนื่องโดยเหตุที่อยู่ในบริเวณเดียวกัน หรือมีอาชีพเดียวกัน หรือประกอบกิจกรรมที่มี วัตถุประสงค์ร่วมกัน หรือมีวัฒนธรรมความเชื่อหรือความสนใจร่วมกัน

“มวลงชน” คือ กลุ่มคนทึรรวมตัวกันทึั้งชั่วครารหรือถาวรยั้งยืน มีการคิด เคลื่อนไหวไปในทิศทางเดียวกันจนเกิดพลัง เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ที่ต้งการ

การทำงานมวลงชนสัมพันธ์ คือ การทำให้ชุมชนริมคลองเป้าหมายมีความรัก มีความศรัทธาและเชื่อมั่นต่อชุดปฏิบัติการ รวมทั้งเชื่อมั่นต่อหน่วยงาน สปก.ทชค. พอช. และ คสช. และพร้อมที่จะให้การสนับสนุนช่วยเหลือและร่วมมือกับภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อบรรลุเป้าหมายที่ต้งการ คือ การจัดระเบียบริมคลองเพื่อให้สร้างเขื่อนและพัฒนาที่อยู่อาศัยได้

งานมวลงชนสัมพันธ์ คือ งานทำให้เกิด ๓ ข. ได้แก่ ทำให้ **ชอบ** ในความดีของเรา จนเกิดความ **เชื่อ** และ**ช่วยเหลือ** ร่วมมือทำให้ภารกิจสำเร็จ

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้ปฏิบัติงานมวลงชนสัมพันธ์

๑. ต้งมีความรู้ความเข้าใจในการทำงาน มชส. ทึ้งด้านหลักการ ขั้นตอน วิธีการ
๒. ต้งมีบุคลิกภาพที่เหมะสมต้งการทำงาน มชส. เช่น เป็นมิตร ยิ้มแย้มแจ่มใส (เป็นสื่อในการสร้างสัมพันธ์ภาพ) วาจาไพเราะ อ่อนน้อมถ่อมตน
๓. ต้งมีจิตวิทยาและมนุษยสัมพันธ์ สามารถผูกมิตรและเอาชนะใจคนได้
๔. สามารถปรับตัวเข้ากับมวลงชนได้ เช่น กินอยู่เหมือกับมวลงชน
๕. มีไหวพริบปฏิภาณในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า
๖. มีความมุ่งมั่นและอดทนสูง
๗. มีทัศนคติที่เอื้อต้งการทำงาน มชส. เช่น รู้จักคิดตามภาวะวิสัย คือ คิดตามความเป็นจริงของธรรมชาติ ไม่ใช่คิดตามใจตัวเอง

การเตรียมการทำงานมวลงชนสัมพันธ์

๑. รวบรวมข้อมูล ต้งมีข้อมูลที่ครบถ้วนสมบูรณ์ทุกเรื่อง ได้แก่
 - สภาพครอบครัว ภูมิหลัง (เขาเป็นใคร มาจากไหน)
 - อาชีพ รายได้ ฐานะความเป็นอยู่
 - เชื้อชาติ ศาสนา ประเพณี วัฒนธรรม
 - ทัศนคติ ความเชื่อ ค่านิยม
 - การศึกษา
 - สภาพปัญหาและความต้งการ
 - ทัศนคติและท่าทีของชุมชนต้งการจัดระเบียบและการพัฒนาชุมชน มักมี ๓ กลุ่ม ได้แก่
 - ๑) เห็นด้วย ๒) เฉยๆ และ ๓) ไม่เห็นด้วย คัดค้าน
 - ๒. แหล่งที่มาของข้อมูล เช่น
 - เอกสารจากหน่วยงานต่างๆ
 - การสัมภาษณ์พูดคุย ทำแบบสอบถามกับคนในชุมชน
 - การสังเกตติดตามพฤติกรรมของคนในชุมชน
 - ๓. การวิเคราะห์สภาพปัญหา ก่อนทำงานมวลงชนต้งวิเคราะห์ปัญหาของชุมชนว่ามีปัญหาอะไรบ้าง มีความรุนแรงของปัญหามากน้อยแค่ไหน มีผลกระทบอะไรบ้าง ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหา

และการแก้ปัญหา รวมทั้งแนวทางวิธีการแก้ปัญหา บุคลากรที่เกี่ยวข้อง ท่าทีของบุคคลและชุมชนต่อปัญหาที่มีอยู่และการแก้ปัญหา

๔. การหาผู้นำชุมชนหรือแกนนำมวลชน

- หาผู้นำเป็นทางการ
- หาผู้นำตามธรรมชาติด้านต่างๆ เช่น ด้านเศรษฐกิจและการประกอบอาชีพ การเมือง การปกครอง สังคม ประเพณี วัฒนธรรม ศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม ความคิด กิจกรรมสาธารณะ และการพัฒนา ยุติความขัดแย้ง ผู้นำกลุ่มสตรีและกลุ่มแม่บ้าน ผู้นำกลุ่มเยาวชน ผู้นำกลุ่มสนับสนุนและกลุ่มต่อต้าน

๗ ขั้นตอนการทำงานมวลชนสัมพันธ์

๑) การติดต่อเข้าถึง

- ต้องแสดงความเป็นมิตร และสร้างความไว้วางใจด้วยการใช้มนุษยสัมพันธ์และความจริงใจ แสดงเจตนาให้เห็นว่ามาดี ไม่ได้มาโล้เรือ
- ต้องมีศิลปะในการติดต่อสื่อสารและการสนทนา
 - พูดเป็น ฟังเป็น
 - แสวงจุดร่วม สงวนจุดต่าง ให้พูดเรื่องที่เห็นตรงกันไม่พูดเรื่องที่คิดเห็นต่างกัน
 - ยกย่องให้เกียรติ ทุกคนมีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เท่ากัน ดังนั้น คนทุกคนจึงคิดว่าตัวเองมีเกียรติไม่ว่าจะต่ำต้อยเพียงใด
 - กระตุ้นให้อยากพูด ถ้าอยากรู้ว่าเขาคิดอะไร ต้องกระตุ้นให้เขาพูด
 - ไม่ขัดคอ คนที่ชอบขัดคอไม่สามารถเข้ากับคนอื่นได้ และทำให้งานไม่ประสบผลสำเร็จ

๒) การเอาชนะจิตใจ

- (หลักคิดสำคัญของการทำงานมวลชนสัมพันธ์) ต้องใช้หลัก ๕ ร่วม ได้แก่
 - ร่วมกิน กินด้วยกันครั้งเดียว สร้างมิตรได้
 - ร่วมนอน พักค้างที่บ้านมวลชนเพียงแค่ครั้งเดียวสามารถทำให้ความรู้สึกเสมือนเป็นญาติกัน จดจำ พูดถึง
 - ร่วมสุขร่วมทุกข์ เรามีสุขเราพร้อมสุข เช่น ร่วมงานบวช งานแต่ง งานขึ้นบ้านใหม่ ชื่อของขวัญร่วมจับฉลากปีใหม่ เรามีทุกข์เราพร้อมทุกข์ เช่น ส่งพวงหรีด ร่วมงานศพ (หน่วยงานควรมีการจัดงบประมาณพิเศษ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเอาชนะใจประชาชน)
 - ร่วมคิด คิดแก้ปัญหาร่วมกับชาวบ้าน นำความรู้ที่เรามีมากกว่าช่วยเขาคิด
 - ร่วมทำ
- ต้องใช้หลักจิตวิทยาและมนุษยสัมพันธ์ จะทำให้เรื่องยากกลายเป็นเรื่องง่าย งานสำเร็จ
- ต้องสร้างแรงจูงใจร่วมกันโดยใช้ ความรัก ความกลัว ความเกลียด

๒. การให้การศึกษาอบรมเบื้องต้น

- ชี้ให้เห็นถึงสภาพปัญหา สาเหตุ ผลกระทบของปัญหาเพื่อให้เกิดความตื่นตัวที่จะร่วมกันแก้ปัญหา โดยทำให้เห็นว่าเป็นเรื่องของเขา ผลกระทบเกิดกับเขา และทำแล้วเขาเป็นผู้ได้ประโยชน์ ไม่ใช่เป็นเรื่องหรือปัญหาของเรา
- ให้อู้อถึงแนวความคิดและแนวทางในการแก้ไขปัญหา ต้องเคลียร์กับชาวบ้านให้เข้าใจว่า จั้ดระเบียบคืออะไร ทำอะไร ทำแล้วเขาได้อะไร ส่วนดีที่ได้จากการจั้ดระเบียบคืออะไร ทั้งนี้ คนทำงานต้องชัดเจนเรื่องนโยบาย และแนวทางการทำงาน
- สร้างจิตสำนึกและอุดมการณ์ร่วมกันในการแก้ไขปัญหา ต้องทำให้เกิดจิตสำนึกว่าต้องแก้ปัญหา เพื่อประโยชน์ของตัวเอง ไม่ใช่ประโยชน์ของเรา
- การให้การศึกษาทำได้หลายรูปแบบ เช่น การพูดคุย การอบรม การแจกเอกสาร หรือสิ่งพิมพ์ต่างๆ การดูงาน (ในพื้นที่ที่มีการจั้ดระเบียบเรียบร้อยแล้ว)

๓. การจั้ดตั้งองค์กร

- เป็นการจั้ดระบบมวลชนให้เป็นองค์กร เพื่อให้มีการเคลื่อนไหวและมีพลังด้วยการกำหนดรูปแบบขององค์กร กำหนดบทบาทหน้าที่และตำแหน่งต่างๆ ขององค์กร
- รูปแบบองค์กร ได้แก่
 - กลุ่ม คณะ
 - ชมรม สมาคม
 - กรรมการ
- ลักษณะขององค์กร
 - เปิดเผยทั้งหมด (องค์กรสีขาว)
 - กึ่งเปิดเผยกึ่งปกปิด (องค์กรสีเทา) เช่น เปิดเผยเรื่องตัวบุคคล องค์กร แต่อาจจะปกปิดภารกิจ หรือวัตถุประสงค์ที่แท้จริง
 - ปกปิดทั้งหมด (องค์กรสีดำ) ปกปิดทั้งองค์กร ตัวบุคคล ชื่อ และภารกิจ

๔. การมอบหมายภารกิจ

- เป็นการกำหนดความรับผิดชอบขององค์กรและบุคคลว่ามีหน้าที่และความรับผิดชอบอย่างไร เพื่อให้องค์กรมีการเคลื่อนไหวและเกิดพลัง
- การมอบหมายภารกิจ อาจมอบด้วยวาจาหรือลายลักษณ์อักษร (การมอบหมายด้วยวาจาอาจมีการหลีกเลี่ยงได้ แต่การมอบด้วยลายลักษณ์อักษรเลี่ยงความรับผิดชอบหรือไม่ทำตามได้ยากกว่า)
- การมอบภารกิจต้องมีความชัดเจนว่าจะให้ใครทำอะไร ที่ไหน เมื่อใด และอย่างไร

๕. การให้การศึกษาอบรมเพิ่มเติม

- เป็นการให้ความรู้ความเข้าใจถึงหลักการ แนวความคิด เทคนิค และวิธีการที่จะปฏิบัติภารกิจที่ได้รับมอบหมายให้ประสบผลสำเร็จ
- การให้การศึกษาอบรมในขั้นนี้อาจทำได้หลายรูปแบบ เช่น การอบรม การดูงาน การศึกษาจากเอกสาร ตำรา การฝึกงานกับผู้รู้

๖. การอบรมประเมินผล

- เพื่อประเมินผลสำเร็จในการปฏิบัติตามภารกิจที่มอบหมาย

- เพื่อทราบถึงปัญหา ข้อขัดข้อง และอุปสรรคต่างๆ
- เพื่อปรับปรุงเปลี่ยนแปลงตัวบุคคล แนวความคิดแนวทาง และวิธีการในการปฏิบัติให้ดีขึ้น

คำแนะนำในการทำงานมวลชนสัมพันธ์ เพื่อแก้ปัญหาชุมชนริมคลอง

๑. ต้องกำหนดลำดับความสำคัญของกลุ่มเป้าหมายในการทำงาน มชส. เช่น ๑) คนที่เห็นด้วย ๒) คนที่เฉยๆ ๓) ไม่เห็นด้วย แล้วจัดลำดับความสำคัญว่าจะทำงานกับกลุ่มไหนก่อน หลักการที่ ผกค. ใช้คือ “หลักที่แข็งเข้าที่อ่อน” คือ กลุ่มไหนที่ทำงานง่าย มาเป็นมวลชนของเราได้ ให้เลือกทำก่อน แต่คนกลุ่มนี้มักจะรวมตัวไม่ได้ ไม่มีพลัง ในขณะที่คนที่ยังไม่เป็นมวลชนฝ่ายเราหรือต่อต้าน จะมีการเคลื่อนไหว รวมตัวกันได้ดี มีพลังมากกว่า ดังนั้น ต้องทำให้คนที่เห็นด้วยเป็นฝ่ายเดียวกับเรา โดยจัดอย่างเป็นระบบ แล้วทำให้มีการเคลื่อนไหว สร้างพลังการต่อสู้ ส่วนคนที่เฉยๆ ต้องทำให้เป็นฝ่ายเดียวกับเราเพื่อสร้างพลังให้แรงขึ้น ซึ่งจะทำให้ฝ่ายต่อต้านอ่อนลงได้ แล้วสุดท้ายไปทำกับกลุ่มต่อต้านให้เห็นด้วย กล่าวโดยสรุป คือ เลือกทำกับกลุ่มที่เห็นด้วยก่อน เพื่อสร้างพลังในการทำงาน แล้วมาทำงานกับกลุ่มเฉยๆ เพื่อเสริมพลัง สุดท้ายคือกลุ่มคนที่ไม่เห็นด้วย

๒. ต้องกำหนดวัตถุประสงค์ของการทำงาน มชส. แต่ละกลุ่ม หรือแต่ละบุคคลให้ชัดเจนว่าจะให้มีบทบาทอย่างไร (ผู้นำ - ผู้ร่วมปฏิบัติ - ผู้สนับสนุน) เพื่อกำหนดความเข้มข้นในการทำงาน

๓. ต้องนำหลักการและวิธีการมาใช้ให้สอดคล้องกับบริบท และวิถีชีวิตของชุมชน เช่น การลงพื้นที่ทำงานตอนเย็นหรือกลางคืน เป็นช่วงที่เขาเลิกงานแล้วจะสะดวกกว่าเวลากลางวันซึ่งเป็นเวลาที่ต้องทำมาหากิน ในทางตรงกันข้ามหากบังคับตามอำนาจความต้องการ อาจจะเสียมวลชนได้หากเขารู้สึกว่าถูกบังคับและไม่พอใจ

๔. ต้องมีข้อมูลที่ครบถ้วนถูกต้องและทันสมัย มีระบบการรวบรวมข้อมูล การเก็บข้อมูลและการใช้ข้อมูลที่มีประสิทธิภาพ หากมีข้อมูลอยู่ต้องตรวจสอบว่าเป็นปัจจุบันและมีความถูกต้องหรือไม่ เพราะหากข้อมูลไม่เป็นปัจจุบัน ไม่ถูกต้อง อาจจะทำให้วางแผนการทำงานผิดพลาดได้

๕. ต้องวางแผนในการบริหารเวลาให้ทันกับเวลาที่มีอยู่

๖. จัดทำแบบสอบถามให้ตรงกับความต้องการ เพื่อความสำเร็จในภารกิจ

การสร้างมวลชนในการแก้ไขปัญหาชุมชนริมคลอง

พันตำรวจเอก พงษ์ศักดิ์ ไสภัย

อดีต วิทยาการชุดมวลชนสัมพันธ์ กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน

การแก้ไขปัญหาการก่อความไม่สงบในจังหวัดชายแดน

ปัญหาการก่อความไม่สงบในจังหวัดชายแดน เป็นปัญหาด้านความมั่นคงที่รัฐบาลทุกสมัยให้ความสำคัญและพยายามหาวิธีการปราบปรามผู้ก่อความไม่สงบให้หมดสิ้นจากพื้นที่เพื่อลดความสูญเสียทั้งชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนในพื้นที่ให้ได้ จากตัวอย่างสถานการณ์ความไม่สงบใน ๓ จังหวัดภาคใต้ รัฐบาลหลายชุดใช้ความพยายามในการปราบปรามผู้ก่อการร้ายด้วยวิธีการที่หลากหลายแต่ยังไม่สามารถค้นหาวิธีการใดปราบปรามผู้ก่อการร้ายให้หมดสิ้นไปได้ ผู้ก่อการร้ายยังคงใช้แนวทางการต่อสู้หลายรูปแบบทั้งที่ใช้วิธีการรุนแรงและใช้วิธีการเอาชนะความคิด/ชนะใจประชาชน หรือสร้างความเชื่อ อุดมการณ์ รวมทั้งสร้างความไม่วางใจ/ต่อต้านภาครัฐ โดยเฉพาะการใช้ความเชื่อและศรัทธาในศาสนาเป็นเครื่องชักจูง ปลุกฝังการไม่ยอมรับความหลากหลายทางสังคม เช่น คนพุทธ-คนมุสลิม

“งานมวลชน” เป็นแนวคิดพื้นฐานหนึ่งในการทำงานของตำรวจตระเวนชายแดนเพื่อมุ่งให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีกับประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ ในที่นี้ได้อธิบายยกตัวอย่างการใช้โครงการสร้างหมู่บ้านพัฒนาในชื่อ “โครงการหมู่บ้านสร้างสันติสุข” (หมู่บ้าน ๓ ส., หมู่บ้านพัฒนาสันติ) โดยมีที่มาจากสาเหตุผู้ก่อความไม่สงบมีความพยายามใช้วิธีการสร้างความเชื่อที่ผิดและปลุกฝังค่านิยมการต่อสู้/ต่อต้านการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ สร้างความเกลียดชังต่อภาครัฐแก่ประชาชนในพื้นที่ ดังนั้น เพื่อเป็นการเตรียมประชาชนและพื้นที่โดยเฉพาะชาวจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้มีความเปลี่ยนแปลงไปสู่ความสงบสุขจึงจัดทำโครงการนี้ขึ้นมา โดยมีเป้าหมายสร้างความเข้าใจด้วยงานมวลชนเพื่อเอาชนะความไม่สงบและแก้ปัญหาจังหวัดชายแดนที่ต้องเริ่มต้นที่หมู่บ้าน ภายใต้ภารกิจหลักของโครงการฯ คือจัดตั้งหน่วยพัฒนาสันติเป็นเครื่องมือหลักปฏิบัติงาน มีทหาร ตำรวจ และอส.เป็นผู้ปฏิบัติการโดยการนำนักวิชาการ ผู้นำทางศาสนาของภาคใต้ เข้าร่วมประชุม แลกเปลี่ยนความคิด สร้างความสัมพันธ์ในแบบมีกิจกรรมครัวเรือน ควบคู่กับการพัฒนาความคิด

โครงการหมู่บ้านสร้างสันติสุข ประกอบด้วยแผนงานหลัก ๖ แผนได้แก่ ๑) สลายโครงสร้าง ขบวนการ ๒) สร้างความเข้าใจ ช่วยเหลือ เยียวยาครอบครัว ๓) สถาปนาอำนาจรัฐให้เข้มแข็ง ๔) แย่งชิง จัดตั้งมวลชนฝ่ายรัฐ ๕) พัฒนา แก้ปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน และ ๖) อำนาจการและขับเคลื่อนโครงการ

หน่วยพัฒนาสันติที่ได้จัดตั้งดังกล่าวมีปฏิบัติการในหมู่บ้าน ดังนี้

- ลดอิทธิพลขบวนการ
- เสริมสร้างความเข้มแข็ง จนท.ฝ่ายรัฐ (ผู้ใหญ่บ้าน/กำนัน/ข้าราชการ)
- เสริมความเข้าใจ/ความสัมพันธ์อันดีกับประชาชน
- รณรงค์แก้ปัญหาเสพติด

แต่ละแผนงานหลักประกอบไปด้วยรายละเอียดของกิจกรรม อาทิ แผน/สลายโครงสร้างองค์กร มวลชน ทำโครงการขึ้นมาเพื่อปรับความคิดความเชื่อแก่นำ/แนวร่วม, ติดตามผู้ผ่านการปรับความคิด, พบปะ สร้างความเข้าใจครอบครัว ผลกระทบ, นำครอบครัวไปพบผู้อบรมความคิดต้องสร้างความเข้าใจในความคิด เป้าหมาย

แผน/แย่งชิง/จัดตั้งมวลชนฝ่ายรัฐ ทำโครงการขึ้นมา เพื่อช่วยเหลือประชาชน, ปลุกฝังอุดมการณ์/ เปิดโลกทัศน์เยาวชน, จัดชุดแพทย์ทันตกรรมเคลื่อนที่, แก้ปัญหายาเสพติดในหมู่บ้าน อำเภอเคลื่อนที่ (คลินิก มหาดไทย)

แผนพัฒนา/แก้ปัญหาความเดือดร้อนประชาชน ทำโครงการขึ้นมา เพื่อจัดเวทีชาวบ้าน อบรมให้ ความรู้แก่นำเศรษฐกิจพอเพียง, พัฒนา/แก้ปัญหาความต้องการประชาชน เป็นการทำการกิจแผนใหม่ กิจกรรม สร้างความเข้าใจ เป็นต้น

อีกตัวอย่างหนึ่งคือ “โครงการชุมชนสำนึกรักถิ่นเกิด” ของตำรวจภูธรภาค ๔ ตามนโยบาย คสช. คืน ความสุขให้คนในชาติ จากสาเหตุปัญหาความแตกแยกทางความคิด แบ่งฝักฝ่ายทำให้สังคมขาดสันติสุข เป้าหมายของโครงการจึงต้องการสร้างจิตสำนึกคนในชุมชน ให้ประชาชนมีความรักใคร่สามัคคี เปิดใจคุยกัน อย่างสันติวิธีพร้อมกับแสวงหาความร่วมมือจากประชาชนและทุกภาคส่วน ด้วยยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมของ ประชาชนและเครือข่ายการปฏิบัติงานของตำรวจ โดยใช้แผนปฏิบัติการชุมชนสัมพันธ์และการมีส่วนร่วมของ ประชาชน เริ่มต้นขั้นตอนการขับเคลื่อนโครงการชุมชนสำนึกรักถิ่นเกิดด้วยการสร้างแผนปฏิบัติ (Action plan) และจัดทำโครงการ (Project) เพื่อการรองรับแผน การสร้างทีมงานประกอบไปด้วยตำรวจภูธรจังหวัด (ควบคุม/อำนวยความสะดวก) และชุดปฏิบัติการ จากนั้นเป็นการทำความเข้าใจยุทธศาสตร์ ขั้นตอน วิธีการของ โครงการฯ และพัฒนาความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน (อบรม/ปฐมนิเทศ) จุดอ่อนคือชุดปฏิบัติการซึ่งเป็นทหารพรานมาเป็นแกนนำทำให้ชาวบ้านไม่เกิดความเชื่อถือ ขณะที่ปัจจัยแห่งความสำเร็จคือ การทำงาน แบบ ๔ เกาะติด (พื้นที่, มวลชน, งานและลูกน้อง) การมีชุดปฏิบัติการมีคุณภาพ รู้เป้าหมาย/ขั้นตอน รู้วิธีการ ปฏิบัติงาน การประสานงานทุกภาคส่วนอย่างแน่นแฟ้นใกล้ชิดและต่อเนื่อง รวมถึงการสนับสนุนอย่างเพียงพอ และต่อเนื่อง

การสร้างมวลชนในการแก้ไขปัญหาชุมชนริมคลอง

จากตัวอย่างการดำเนินงานของ ๒ โครงการ มีคำแนะนำการปฏิบัติงานของชุดปฏิบัติการโครงการ ที่สามารถนำมาปรับประยุกต์ใช้ในการทำงานสร้างมวลชนเพื่อแก้ไขปัญหาริมคลองตามขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ ๑ การศึกษาสภาพปัญหา (โครงสร้างอาเยาะห์) คือการเก็บข้อมูล/สภาพปัญหา การทำงานที่ได้ประโยชน์หลายอย่าง การวิเคราะห์สำรวจเป้าหมาย เพื่อได้ข้อมูลพื้นฐาน สสำรวจสำมโน ประชากร สสำรวจปัญหาความต้องการ ใช้แบบสอบถามในการใช้ผู้นำธรรมชาติ เป็นการวิเคราะห์บุคคลการสืบ หาบุคคลที่อยู่เ็นใจชาวบ้านมาเป็นแกนนำ

ขั้นตอนที่ ๒ การคัดเลือกผู้นำตามธรรมชาติ

ขั้นตอนที่ ๓ การฝึกอบรมผู้นำตามธรรมชาติ (สลายแกนนำอาเยาะห์)

ขั้นตอนที่ ๔ การจัดตั้งคณะกรรมการพัฒนาหมู่บ้าน จะเน้นในเรื่องขององค์กรรัฐ นำผู้นำมา อบรมให้มีบทบาททำให้เกิดเครือข่ายอาชีพ เช่น กลุ่มมอเตอร์ไซด์รับจ้าง เพื่อสามารถกำหนดเป้าหมายเฉพาะกิจ

ขั้นตอนที่ ๕ การจัดทำโครงการ/กิจกรรมพัฒนาหมู่บ้าน (กำหนดแนวทางการแก้ปัญหา) นำ ข้อมูลมาทำแผนจัดทำโครงการให้ประสบความสำเร็จ ต้องคิดงานให้ละเอียดรอบคอบนำไปสู่การสร้างกิจกรรม ที่ละเอียด

ขั้นตอนที่ ๖ การปฏิบัติตามโครงการ/กิจกรรม (กวนบ้าน โดยการลดความเคลื่อนไหว ลด อิทธิพล ผกส.และการปฏิบัติการทางยุทธการ ขั้นตอนการปฏิบัติ คือชุดปฏิบัติการต้องไปกระตุ้นชาวบ้านให้ เกิดความตื่นตัว เพื่อเป็นเครื่องชี้้นำให้เกิดการร่วมมือกันในการดำเนินกิจกรรมร่วมในชุมชน

ขั้นตอนที่ ๗ การติดตาม/ประเมินผล/รายงาน ต้องมีจุดเด่นที่ง่ายกว่าที่อื่น ความร่วมมือของ
คนในชุมชนสูงที่สุด เก็บภาพขณะทำงานเพื่อรายงานความคืบหน้า เพื่อประโยชน์ในการพัฒนางานต่อไปได้

ปฏิบัติการสร้างมวลชนที่สำเร็จมีตัวชี้วัด ได้แก่ อิทธิพลที่มีอยู่ในพื้นที่หมดไป เจ้าหน้าที่เข้มแข็ง
สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ตามปกติ ชุมชนเข้มแข็ง มีศักยภาพและพึ่งตนเองได้ **ขณะที่ปัจจัยแห่งความสำเร็จ คือ**

- การทำงานแบบ ๔ เกาะติด (พื้นที่, มวลชน, งานและลูกน้อง)
- ชุดปฏิบัติการมีคุณภาพ สำคัญที่สุดในการประสานงานให้เข้าใจ เพื่อประโยชน์ของประชาชน
- การประสานงานใกล้ชิด/แน่นแฟ้น
- การสนับสนุนเพียงพอ/ต่อเนื่อง เตรียมความพร้อมของเอกสารข้อมูล

การสื่อสารองค์กรสมัยใหม่กับการบริหารภาครัฐ

พล.ต.ท. ดร. ปิยะ อุทาโย

ผู้บัญชาการ สำนักงานข้าราชการตำรวจ (ผบช.ก.ตร.)

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

ความจำเป็นของการสื่อสารกับมวลชนต้องอาศัยแนวคิดของการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ กรณีการลงพื้นที่สำรวจชุมชนไม่ควรหลัง ๑๕.๐๐ น. เนื่องจากเป็นเวลาที่คนในชุมชนเริ่มต้องใช้เวลาสำหรับทำกิจกรรมของครอบครัว และไม่ต้องการพูดคุยนาน ตัวอย่างที่ยกมานี้ สามารถนำหลักบริหารจัดการมาปรับใช้ได้

การเปลี่ยนแนวคิดในการบริหารจัดการ

ยุคที่ ๑ อุตสาหกรรม (Industrial Revolution) เริ่มหลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ เป็นยุคการแบ่งงานกันทำตามความถนัด หรือการทำงานระบบสายพาน ทำให้คนมีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านตามงานที่ตนเองทำ

ยุคที่ ๒ ให้ความสำคัญกับผลผลิต (Productivity Revolution) ในยุคนี้ไม่ได้สนใจเรื่องการแบ่งงานกันทำเหมือนยุคก่อน แต่ให้ความสำคัญกับความสำเร็จของงานตามเป้าหมาย

ยุคที่ ๓ ข้อมูลข่าวสารและเทคโนโลยี (Information Technology Revolution) เป็นยุคข้อมูลข่าวสารและมีการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ เช่น เครื่องใช้ไฟฟ้า โทรศัพท์มือถือ

ยุคที่ ๔ ความรู้ (Knowledge Revolution)

การประชาสัมพันธ์ (Public Relations)

การประชาสัมพันธ์ คือ การติดต่อสื่อสารระหว่างหน่วยงาน หรือองค์กร หรือประชาชนกลุ่มเป้าหมาย เพื่อสร้างความเข้าใจอันถูกต้องในการสร้างความเชื่อถือ ศรัทธา และความร่วมมือ ตลอดจนความสัมพันธ์ที่ดี เพื่อช่วยให้การดำเนินงานของหน่วยงานนั้นๆ บรรลุเป้าหมาย ส่วนเป้าหมายของการประชาสัมพันธ์ คือ พูดถึงแต่สิ่งดีงาม ขณะเดียวกันภารกิจการพัฒนาที่อยู่อาศัยริมคลองมีทั้งสิ่งที่ดีและไม่ดีการทำให้คนออกจากคลองทำให้มีทั้งผู้ได้และผู้เสียประโยชน์ ดังนั้น การประชาสัมพันธ์อาจจะใช้ไม่ได้ผลในภารกิจนี้

สำหรับการดำเนินงานที่สามารถบรรลุเป้าหมายของหน่วยงานนั้น มีหลักสำคัญอยู่ ๓ ประการ คือ ๑) คนพูดหรือคนส่งสาร ควรพูดแต่สิ่งที่ดีงาม ถูกต้องให้คนรับสารเกิดความเชื่อถือ ๒) คนรับสาร ต้องเป็นผู้รับฟังที่ดี ไม่ขัดคอผู้อื่นและหาแนวทางการแก้ไขปัญหา ๓) สารของสาร ต้องมีความน่าเชื่อถือให้ผู้รับสารมีความเข้าใจและการรับรู้ที่ตรงกัน

การโฆษณาชวนเชื่อ (Propaganda)

การโฆษณาชวนเชื่อ คือการเผยแพร่ข่าวสาร ความคิดเห็น ลัทธินิยม หรือการติดต่อสื่อสารแบบใดก็ตามที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เกิดอิทธิพล ความเชื่อและพฤติกรรมของกลุ่มเป้าหมาย วิธีการโฆษณาชวนเชื่อ มีทั้งการจับผิดทุกกรณี โจมตีตัวบุคคลเป้าหมาย พูดซ้ำแล้วซ้ำอีก โทกคำโต สร้างสมณานาม สร้างภาพเสียหายให้ศัตรู เป็นลักษณะใครไม่เห็นด้วยจะถูกผลักให้อยู่ฝ่ายตรงข้าม (มีเป้าหมายเพื่อโน้มน้าวให้คนเชื่อเป็นหลักและทำตามที่ต้องการ ไม่คำนึงถึงความผิดถูก เน้น ซึ่งอาจจะไม่ถูกต้องตามทำนองครองธรรม)

รูปแบบของการโฆษณาชวนเชื่อ

๑. White propaganda พุดในสิ่งที่ดีงาม
๒. Black Propaganda พุดในสิ่งที่กลับด้าน
๓. Grey Propaganda พุดครึ่งเดียว (ทำให้คนฟังจินตนาการผิดเป้าหมายได้)

เทคนิคการโฆษณาชวนเชื่อ

คำพูด

- *Ad Hominem* : โจมตีบุคคลเป้าหมาย จับผิดทุกกรณีทั้งเรื่องส่วนตัว ส่วนรวม ทุก
- *Ad Nauseam* : พุดซ้ำแล้วซ้ำอีก ทุกคนมาพุดต่อกันซ้ำ แต่อาจจะคนละแง่มุม (ไม่ใช่ - ลังเล - ไม่แน่ใจ ๕๐% - ผันไป ๖๐% - ไม่น่าจะใช่ ๘๐% - ใจแน่ ๑๐๐%)
- *Big Lie* : โกหกคำโต คนจะเชื่อง่าย คำว่าโกหกคำโต มากกว่า โกหกคำเล็ก
- *Name Calling* : สร้างสมญานาม ค่าย่อยๆ เป็นการสร้างภาพเสียหายให้ศัตรู
- *Black and White Fallacy* : ตีตราผิดถูกแบบ ขาว - ดำ ใครไม่เห็นด้วย ถูกผลักไปอยู่ฝ่ายตรงข้าม
- *Flag Waving / Beautiful thing and Great People Reference* ชูธงสูงส่ง อ้างสิ่งสวยงาม เป็นผู้วิเศษ มีผู้อยู่เบื้องหลัง
- *Disinformation by Mass Media* เลือกลงเฉพาะที่เป็นประโยชน์ต่อฝ่ายตนเอง ตอกย้ำฝ่ายสื่อมวลชน

Adolf Hitler กล่าวไว้ว่า

“หากท่านโกหกเรื่องใหญ่มากพอ โกหกบ่อยครั้งเพียงพอ เรื่องนั้นจะถูกเชื่อ”

สร้างความเชื่อถือให้คนหมู่มาก

การปฏิบัติการข่าวสาร

การปฏิบัติการข่าวสาร คือ การปฏิบัติการที่มุ่งสร้างผลกระทบหรือสร้างอิทธิพลต่อกระบวนการตกลงใจ ข่าวสาร ระบบสารสนเทศของฝ่ายตรงข้าม หรือกลุ่มเป้าหมายอื่นๆ รวมไปถึงการปฏิบัติการเพื่อป้องกันข่าวสารและระบบสารสนเทศตามแผนปฏิบัติการข่าวสาร โดยหลักการของฝ่ายเรา จะเน้นสร้างความน่าเชื่อถือให้ผู้รับข่าวสาร ด้วยการนำเสนอข้อมูลที่ได้เปรียบ สร้างความชอบธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ ขณะที่ฝ่ายตรงข้ามจะลดทอนความเชื่อถือ ด้วยการนำเสนอแบบตอกย้ำจุดอ่อน (หลักการนี้ส่วนใหญ่ใช้ทางการทหารในช่วงหลังสงครามเย็น ซึ่งเป็นการต่อสู้ทางความคิดของคนสองกลุ่มในการหาแนวร่วมต่อสู้)

สำหรับปฏิบัติการข้อมูลข่าวสารเพื่อพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลอง มีข้อเสนอแนะคือฝ่ายเราจึงต้องใช้หลักการคือเดินเยี่ยมชุมชน จัดทำข้อมูลข่าวสาร ส่งข้อมูลให้สำนักสื่อข่าวช่องทีวีต่างๆ ให้ประชาสัมพันธ์ลงข่าวของเราในการลงพื้นที่ชุมชน ประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ ให้ชาวบ้านได้เห็นและรับรู้ไปพร้อมกันเกิดประโยชน์ ทั้งหมดจะเกิดความง่ายในการทำงานและมีความน่าเชื่อถือของข้อมูล

แผนปฏิบัติการข่าวสาร (Information Operations - IO)

การปฏิบัติการข่าวสาร คือการปฏิบัติการที่มุ่งสร้างผลกระทบหรือสร้างอิทธิพลต่อกระบวนการตกลงตัดสินใจ สร้างความน่าเชื่อถือให้กับผู้รับข่าวสาร นำเสนอข้อมูลที่ทำให้เปรียบ สร้างความชอบธรรมในการปฏิบัติหน้าที่โดย

ยุทธวิธีผ่านสื่อ ได้แก่

๑. ปากต่อปาก เช่น การให้สัมภาษณ์ การจัดวงรอบการแถลงข่าว ปรจ.แถลงข่าวหลังการประชุม
๒. สื่อสิ่งพิมพ์ เช่น
 - หนังสือพิมพ์ วารสาร
 - ใบปลิว โปสเตอร์ แบนเนอร์
 - บทความ สกู๊ป
๓. สื่อโทรทัศน์
 - เชิงรับ เช่น กรณีผู้สื่อข่าวติดตาม
 - เชิงรุก เช่น ตั๋ววิ่ง โฟนอิน ส่งคลิป
๔. สื่อวิทยุกระจายเสียง เช่น ข่าวด่วนชั่วโมง บันทึกเทป สัมภาษณ์สด
๕. สื่อ Social Media
 - วงกว้าง เช่น Youtube Website
 - เฉพาะเจาะจงกลุ่ม Facebook Twitter Website Line
๖. สื่อผสมผสาน เช่น การนำเสนอผ่านโทรทัศน์ขณะเดียวกันมีตัวอักษรวิ่ง หรือ SMS อยู่ด้านล่างของจอ ตัวอย่างเช่น สท.ชี้แจงข้อมูลในเชิงบวกต่อสาธารณชน หน่วยปฏิบัติชี้แจงข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น

การสื่อสารองค์กร (Communication Corporations)

การสื่อสารองค์กร เป็นสิ่งที่องค์กรต้องการสื่อสารกับกลุ่มเป้าหมายด้วยวัตถุประสงค์ที่นอกเหนือจากการสร้างความสัมพันธ์ที่ดี เป็นการสร้างแบรนด์ขององค์กร ปัจจัยที่จะทำให้การสื่อสารองค์กรประสบความสำเร็จ คือต้องทำให้ประเด็นร่วม/ประเด็นสาธารณะ ต้องมีภาวะผู้นำ ต้องไม่ทำด้วยระบบราชการ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต้องเข้าร่วม สุดท้ายต้องทำให้เป็นภาระความรับผิดชอบของคนในสังคมทั้งหมด

กระบวนการในการแลกเปลี่ยนข่าวสารของหน่วยงานกับบุคลากร ที่มีความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมบรรยากาศขององค์กรและสังคม ซึ่งสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามสถานการณ์

การสื่อสารองค์กรมีพื้นฐานหรือพัฒนาการมาจากการประชาสัมพันธ์เนื่องจาก

๑. ภาพลักษณ์เชิงลบของการประชาสัมพันธ์

PR คือ การสร้างภาพ // การสร้างกระแส

๒. การวัดผลและการประเมินผลที่ไม่เป็นรูปธรรม – ไม่ชัดเจน
๓. ไม่สามารถระบุคุณค่าที่แท้จริงของการประชาสัมพันธ์
๔. ไม่สามารถอธิบายความคุ้มค่าในการลงทุนได้ชัดเจน
๕. ผู้ปฏิบัติงานขาดความรู้และความเข้าใจ “หัวใจ” ของการประชาสัมพันธ์

ปัจจัยที่ส่งผลให้การสื่อสารองค์กรเป็นที่นิยม

- แนวคิดที่ว่า “การสื่อสารองค์กร คือ ทูตทางปัญญาขององค์กร (Corporate Communications as Intellectual Capital)” เนื่องจากการสื่อสาร คือ เครื่องมือสำคัญหนึ่งในการบริหารจัดการองค์กร

- การสื่อสารองค์กรประกอบด้วย การสื่อสารหลากหลายรูปแบบและวิธีการ อาทิ การสื่อสารการตลาด การโฆษณา ซึ่งองค์กรเชื่อว่า แสดงถึงความคุ้มค่าในการลงทุนได้ชัดเจนกว่าการประชาสัมพันธ์

- ปัจจัยซึ่งทวีความสำคัญต่อความสำเร็จในการประกอบธุรกิจยุคใหม่ คือ ส่งที่ลูกค้าและกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย “คิดหรือรับรู้” เกี่ยวกับองค์กรและสิ่งที้องค์กรทำ

- การจำแนกกลุ่มประชาชนเป้าหมายในการสื่อสารออกเป็น : กลุ่มเป้าหมายภายในองค์กรและกลุ่มเป้าหมายภายนอกองค์กร และความคิดที่ว่า “การประชาสัมพันธ์เน้นการสื่อสารกับกลุ่มเป้าหมายภายนอกองค์กรเป็นหลัก”

“การสร้างความสัมพันธ์ที่ดี” คือ-**การสร้างแบรนด์**

“CSR – Corporate Social Responsibility”

ความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมขององค์กร

“CSR – Corporate Social Responsibility” จึงเป็นการดำเนินกิจกรรมทั้งภายในและภายนอกองค์กร ที่คำนึงถึงผลกระทบต่อสังคมทั้งในและนอกองค์กร ทั้งในระดับใกล้และไกล

- ระดับ ๑ - Mandatory Level ปฏิบัติตามกฎหมาย
- ระดับ ๒ - Elementary Level ตอบสนองทางธุรกิจ
- ระดับ ๓ - Preemptive Level จรรยาบรรณ
- ระดับ ๔ - Voluntary Level เจตนาบริสุทธิ์เพื่อสังคมจริงๆ

การเลือกประเด็นทำ CSR

๑. เลือกเฉพาะปัญหาหลักๆที่สังคมสนใจ
๒. เลือกประเด็นทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับภารกิจขององค์กร
๓. เลือกประเด็นที่มีวัตถุประสงค์สอดคล้องกับภารกิจ
๔. เลือกประเด็นที่สนับสนุนเป้าหมายองค์กรได้
๕. เลือกประเด็นที่เกี่ยวข้องกับผู้มีส่วนได้เสียองค์กร
๖. เลือกประเด็นที่องค์กรสามารถสนับสนุนได้ในระยะยาว

เทคนิคการสื่อสารองค์กร

- การสร้างความไว้วางใจ เชื่อใจ คุยกับเขาแล้วเขาไว้วางใจ ถ้าไม่มีความไว้วางใจงานไม่เดิน
- การสร้างแบรนด์ หมายความว่าคนนี้ กลุ่มคนนี้ ทำอะไรแล้วเขาเชื่อถือ
- ให้รู้ว่าสิ่งๆ นี้เป็นความรับผิดชอบต่อสังคมที่คนต้องทำด้วยกัน
- ชี้ให้เห็นว่าทำสิ่งนี้แล้วได้อะไร
- ในการเจรจากับใครต้องรู้ว่าเขามีส่วนร่วมหรือมีบทบาทในสังคมอย่างไร

เกี่ยวข้องกับส่วนใด

กรณีตัวอย่างการพัฒนาคลองของเอกชน ประเทศเกาหลีใต้

คลองของเอกชน เป็นตัวอย่างของความสำเร็จในการพัฒนาปรับปรุงคลองที่เน่าเสียและเคยเป็นพื้นที่ชุมชนแออัดริมน้ำ ให้เป็นคลองที่ใสสะอาดจนกระทั่งเป็นพื้นที่ท่องเที่ยวที่สำคัญของประเทศเกาหลีใต้ ซึ่งความสำเร็จนั้นมาจากความผู้นำที่ประกาศแล้วต้องทำให้ได้ รวมถึงการทำให้การพัฒนาคลองเป็นประเด็นหลักของสังคม แล้วสร้างการมีส่วนร่วมของคนในเมืองและประเทศ กรณีตัวอย่างการพัฒนาคลองของเอกชนมีปัจจัยแห่งความสำเร็จ คือ

- 1) การมีเจ้าภาพ
- 2) ภาวะผู้นำ ที่มีภารกิจตั้งเป้าหมายว่า การเป็นนายกเทศมนตรีกรุงโซลแล้วต้องทำโครงการให้สำเร็จให้ได้
- 3) ใช้ระบบราชการน้อยที่สุด โดยจัดตั้งองค์กรมหาชนเพื่อทำเรื่องนี้โดยเฉพาะ
- 4) ให้ผู้มีส่วนได้เสียทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมให้รับรู้ตั้งแต่เริ่มต้นโครงการ
- 5) ถือเป็นภาระความรับผิดชอบของคนในสังคมทั้งหมด ทั้งหน่วยงาน/ผู้ที่เกี่ยวข้องฝ่ายต่างๆ เข้าใจเป้าหมายร่วมกันและพูดสนับสนุนไปในทิศทางเดียวกัน

เทคนิคการสื่อสาร/สัมภาษณ์ ด้วยหลัก ๓ สบาย

๑. **ฟังสบายหู** ภาษาพูด น้ำเสียง จังหวะ ระดับเสียงกับเนื้อหา
 - เริ่มต้นด้วยทักทายผู้ฟัง
 - น้ำเสียงเป็นธรรมชาติน่าฟัง เหมาะสมกับเรื่องราว
 - จังหวะการพูดเว้นวรรคตอนดี
 - ถูกต้องตามอักขระวิธี คำว่า ร ล คำควบกล้ำ คำสรรพนาม
 - หลีกเลี่ยงการใช้คำซ้ำ คำฟุ่มเฟือย
 - ใช้ภาษาเหมาะสมกับกลุ่มผู้ฟัง
๒. **ดูสบายตา** การปรากฏกาย จุดที่ยืน ภาษากาย สีลา สายตา มือ
 - การแต่งกาย เครื่องประดับ ยืดหลักสุภาพ ถูกต้องเหมาะสมกับเรื่องราว สถานที่ ฯ
 - บุคลิกภาพ การแสดงออก ยืน เดิน กิริยาท่าทาง เคลื่อนที่อย่างมีจุดหมาย
 - สีลาการพูด การใช้ภาษากายทำได้เหมาะสม เช่นการใช้สายตา ใช้มือประกอบการพูดได้

สอดคล้อง

 - การใช้อุปกรณ์ หรือสื่อประกอบการพูด ทำได้คล่องแคล่ว ไม่ขลุกขลักเช่น ไมโครโฟน คอมพิวเตอร์
๓. **พาสบายใจ** คุณค่าของเนื้อหาสาระ ลำดับหัวข้อที่ชัดเจน ตัวอย่างเสริมสร้างความเข้าใจ
 - ผู้ฟังได้เนื้อหาสาระครบถ้วน มีการเตรียมโครงเรื่อง จัดทำแผนไว้ล่วงหน้า ประกอบด้วย
 - ส่วนนำ แบนเนียนตื่นตา ปูเรื่องราว
 - ส่วนเนื้อหา เป็นขั้นตอน น่าสนใจชวนติดตาม
 - ส่วนสรุป ประทับใจ ได้ข้อคิด มีเกร็ดความรู้ มีตัวอย่างประกอบเพื่อสร้างความเข้าใจ และทำให้จดจำ

จิตวิทยามวลชน

ดร.พนม ปิยะเจริญ

นักวิชาการอิสระและกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

จิตวิทยามวลชน (Mass Psychology)

จิตวิทยามวลชน หมายถึง ข้อมูล การสื่อสาร ความเข้าใจ พฤติกรรมของมนุษย์ ที่รวมตัวกันเป็นกลุ่ม หรือหมู่คณะทั้งที่มีการจัดตั้งเป็นองค์กรหรือไม่ได้จัดตั้งเป็นองค์กร

ลักษณะความสำคัญของจิตวิทยามวลชน

๑. เน้นการประชาสัมพันธ์และการเผยแพร่ข่าวสาร คำที่ห้ามใช้กับชาวบ้าน เช่นคำว่า น่าจะ, สงสัย ประมาณนั้น , ไม่มากก็น้อย เหล่านี้ล้วนเป็นคำที่ไม่ให้ความเชื่อมั่นต่อชาวบ้าน
๒. เน้นการพัฒนาชุมชนและพัฒนาสังคม ต้องทำให้ชุมชนมีชีวิตที่ดีขึ้น
๓. เน้นการสร้างคนดีและการพัฒนาคุณภาพประชากร
๔. เน้นการสร้างเสริมและรักษาระเบียบวินัย
๕. เน้นการสร้างพลังร่วมเพื่อพิทักษ์รักษาสถาบันสำคัญของชาติ

คุณสมบัติของผู้ปฏิบัติงานมวลชน

๑. เข้าใจองค์กรอย่างชัดเจน เข้าใจเป้าหมายองค์กร
๒. มั่นใจและเชื่อมั่นในองค์กร สิ่งแรกเราต้องเชื่อมั่นก่อน ทำให้ประชาชนอยู่กันอย่างมีความสุข
๓. มีคุณลักษณะการเป็นผู้นำ ผู้นำมีสองชนิด คือ ๑. ผู้นำทางธรรมชาติ ๒. ผู้นำที่มาจากแต่งตั้งในการที่จะเป็นผู้นำที่ดีจะต้องมีความเชื่อมั่นในตนเองสามารถพูดบนเวทีได้สามารถร้องเพลงได้ ต้องมีความกลมกลืน มีภาวะผู้นำ
๔. มีความเสียสละสูง ต้องเข้าไปอยู่ในแรงกดดันสามารถปรับตัวได้ ให้ข้อมูลความรู้
๕. มีความมานะบากบั่นไม่ย่อท้อ
๖. ไวต่อความรู้สึกของมวลชนที่ติดต่อ
๗. มีการเตรียมการล่วงหน้าดี ต้องศึกษาข้อมูลก่อนว่ามีกลุ่มต่อต้านคือใคร พร้อมต่อทุกสถานการณ์
๘. เป็นผู้ฟังที่ดี
๙. เข้าใจธรรมชาติมนุษย์และธรรมชาติคนไทย

การสร้างความรู้สึกร่วม

๑. เป็นพวกเดียวกัน ทำให้ชุมชนมีความรู้สึกที่เราเป็นพวกเดียวกัน
๒. อยู่ข้างเดียวกัน ต้องทำให้ชาวบ้านมีความรู้สึกที่เราอยู่ข้างเดียวกัน
๓. พูดจากัน บอกกัน ปรีกษาหารือกัน ด้วยภาษาดอกไม้ไฟเราะ

๔. หาทางออกให้กัน อย่าให้ชุมชนที่เข้าไปพูดคุยด้วยเจอทางตัน ต้องหาทางออกให้ชาวบ้าน
๕. สร้างความพึงพอใจต่อกัน
๖. เข้าใจกัน ต้องพูดคุยกันให้เข้าใจกัน
๗. เชื่อใจกัน ไว้วางใจกัน
๘. จะทำให้มีความเชื่อใจกันนั้นต้องใช้เวลา
๙. สมประโยชน์กันและกัน

ข้อเตือนใจการทำงานในชุมชน

- ยืมของต้องส่งคืน
- ห้ามขู่สาว
- ไม่ควรเกี่ยวข้องกับเรื่องเงิน/การเงิน (ยืม-ให้ยืม-รับฝาก-ปล่อยกู้)
- ชื่อของในราคาที่เขากำหนด (ในความหมายคือไม่ซื้อถูกกว่าคนทั่วไปโดยใช้ความสนิทสนมหรือ

อภิสิทธิ์)

ภาคผนวก

กำหนดการ

โครงการ ฝึกอบรมชุดปฏิบัติการมวลชนสัมพันธ์แก้ไขปัญหาชุมชนริมคลอง

ระหว่างวันที่ ๒๐ - ๒๒ มกราคม ๒๕๕๙

ณ ห้องประชุม ชั้น ๒ กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพมหานคร

วัน พุธ ที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๕๙

เวลา	๐๘.๐๐-๐๘.๓๐ น.	ลงทะเบียน
	๐๘.๓๐-๐๘.๔๐ น.	กล่าวต้อนรับผู้เข้าร่วมการฝึกอบรม โดย นายธีรพล สุวรรณรุ่งเรือง ผู้ช่วยผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน
	๐๘.๔๐-๑๐.๐๐ น.	กิจกรรมสัมพันธ์
	๑๐.๐๐-๑๐.๐๓ น.	กล่าวรายงานความเป็นมาและวัตถุประสงค์การฝึกอบรม โดย นายสมชาติ ภาระสุวรรณ รองผู้อำนวยการ สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน
	๑๐.๐๓-๑๐.๒๐ น.	กล่าวเปิดการฝึกอบรม โดย นายสมพร ใช้บางยาง ประธานกรรมการ สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน
	๑๐.๒๐-๑๒.๐๐ น.	บรรยาย เรื่อง แผนการบริหารจัดการน้ำและการสร้างเขื่อนริมคลอง ลาดพร้าว โดย นายสุราษฎร์ เจริญชัยสกุล ผู้อำนวยการกองพัฒนาระบบหลัก นางวาสนา ศิลป์เบ็ญจพร ผู้อำนวยการกองระบบคลอง
	๑๒.๐๐-๑๓.๐๐ น.	พัก รับประทานอาหารกลางวัน
	๑๓.๐๐-๑๕.๐๐ น.	บรรยาย เรื่อง นโยบายการจัดระเบียบชุมชนริมคลอง และการพัฒนาที่อยู่ อาศัยชุมชนริมคลอง โดย นายสยาม นนท์คำจันทร์ ผู้อำนวยการศูนย์ปฏิบัติการที่อยู่อาศัย ชุมชนริมคลอง สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน
	๑๕.๐๐-๑๕.๑๕ น.	พักย่อย
	๑๕.๑๕-๑๘.๑๕ น.	บรรยาย เรื่อง ความรู้เรื่องชุมชนเมือง แนวคิด หลักการ วิธีการ และการ สนับสนุนของโครงการบ้านมั่นคง โดย นางทิพย์รัตน์ นพลดารมย์ อดีต ผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน
	๑๘.๑๕ น.	เสร็จการฝึกอบรมวันที่ ๑

วัน พุธที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๕๙

เวลา	๐๘.๐๐-๐๙.๐๐ น.	ประชุมกลุ่มย่อย กำหนดแผนปฏิบัติการประจำทีม ๕ ทีม
	๐๙.๐๐-๐๙.๑๕ น.	พักย่อย
	๐๙.๑๕-๑๒.๑๕ น.	การทำงานมวลชนสัมพันธ์ โดย พลตำรวจเอก สมศักดิ์ บุษมาสุวรรณ อดีต ผู้บัญชาการตำรวจภูธรภาค ๘
	๑๒.๑๕-๑๓.๐๐ น.	พัก รับประทานอาหารกลางวัน
	๑๓.๐๐-๑๖.๐๐ น.	บรรยาย เรื่อง การสร้างมวลชนในการแก้ไขปัญหาชุมชนริมคลอง โดย พันตำรวจเอกพงษ์ศักดิ์ โสภัย อดีต วิทยากรชุดมวลชนสัมพันธ์ กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน
	๑๖.๐๐-๑๘.๓๐ น.	HAPPY HOUR
	๑๘.๓๐ น.	เสร็จการฝึกอบรมวันที่ ๒

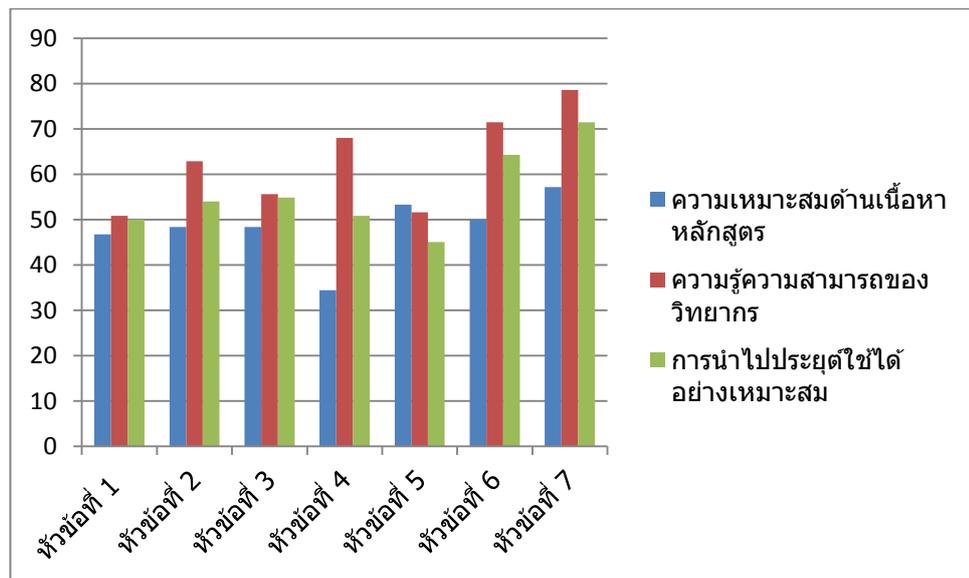
วัน ศุกร์ ที่ ๒๒ มกราคม ๒๕๕๙

เวลา	๐๘.๐๐-๐๘.๔๐ น.	ประชุมกลุ่มย่อย กำหนดแผนปฏิบัติการประจำทีม ๕ ทีม
	๐๘.๔๐-๐๙.๐๐ น.	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ พบปะผู้เข้าร่วมการอบรม
	๐๙.๐๐-๐๙.๑๕ น.	พักย่อย
	๐๙.๑๕-๑๒.๑๕ น.	บรรยาย เรื่อง การปฏิบัติการข้อมูลข่าวสารเพื่อการแก้ไขปัญหาชุมชนริม คลอง (IO) โดย พลตำรวจโท ดร.ปิยะ อุทาโย ผู้บัญชาการ สำนักงานข้าราชการตำรวจ (ผบช.ก.ตร.) สำนักงานตำรวจแห่งชาติ
	๑๒.๑๕-๑๓.๐๐ น.	พัก รับประทานอาหารกลางวัน
	๑๓.๐๐-๑๖.๐๐ น.	จิตวิทยามวลชน โดย ดร.พนม ปิยะเจริญ นักวิชาการอิสระและกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
	๑๖.๐๐-๑๖.๓๐ น.	แถลงแผนปฏิบัติการประจำทีม ๕ ทีม
	๑๖.๓๐-๑๗.๓๐ น.	บรรยายพิเศษความสำคัญในการแก้ปัญหาผู้มีรายได้น้อยของกระทรวงการ พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์และปิดการฝึกอบรม โดย นายไมตรี อินทุสุต ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
	๑๗.๓๐ น.	เสร็จการฝึกอบรมวันที่ ๓ เป็นการจบตามหลักสูตรและโครงการ

สรุปผลการประเมินโครงการฝึกอบรมชุดปฏิบัติการมวลชนสัมพันธ์แก้ไขปัญหาหริมคลอง

ระหว่างวันที่ ๒๐-๒๒ มกราคม ๒๕๕๙

ผลประเมินการฝึกอบรมชุดปฏิบัติการมวลชนสัมพันธ์แก้ไขปัญหาหริมคลอง ภาพรวมของการฝึกอบรมอยู่ในระดับดี โดยผู้เข้ารับการฝึกอบรมส่วนใหญ่เห็นว่าด้านการจัดสถานที่ อุปกรณ์ และการบริการอาหาร/เครื่องดื่ม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับดี (ร้อยละ ๔๘.๓๙ และ ๕๓.๒๓ ตามลำดับ) ส่วนการอำนวยความสะดวกของเจ้าหน้าที่อยู่ในระดับดีมาก (ร้อยละ ๕๑.๖๑) สำหรับผลการประเมินตามหัวข้อบรรยายแยกได้ดังนี้

๑. หัวข้อที่ ๑: แผนการบริหารจัดการน้ำและการสร้างเขื่อนริมคลองลาดพร้าว ผู้เข้ารับการฝึกอบรมส่วนใหญ่เห็นว่า ด้านเนื้อหาหลักสูตร มีความเหมาะสมของเนื้อหาและระยะเวลาในฝึกอบรมอยู่ในระดับดี (ร้อยละ ๔๖.๗๗) ส่วนวิทยากรผู้อบรมในหัวข้อนี้เห็นว่าเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถและความพร้อมของสื่อรวมทั้งเอกสารประกอบการฝึกอบรมอยู่ในระดับดี (ร้อยละ ๕๐.๘๑) ด้านการนำไปประยุกต์ใช้เห็นว่าคุณสมบัติที่ได้รับมีความเหมาะสมของการนำไปประยุกต์ใช้กับงานอยู่ในระดับดี (ร้อยละ ๕๐.๐๐) เช่นเดียวกัน

๒. หัวข้อที่ ๒: นโยบายการจัดระเบียบชุมชนริมคลอง และการพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลอง ผู้เข้ารับการฝึกอบรมส่วนใหญ่เห็นว่า ด้านเนื้อหาหลักสูตรมีความเหมาะสมของเนื้อหาและระยะเวลาในฝึกอบรมอยู่ในระดับดี (ร้อยละ ๔๘.๓๙) ด้านวิทยากรผู้อบรมในหัวข้อนี้เห็นว่าเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถและความพร้อมของสื่อ รวมทั้งเอกสารประกอบการฝึกอบรมอยู่ในระดับดีมาก (ร้อยละ ๖๒.๙๐) ด้านการนำไปประยุกต์ใช้เห็นว่าคุณสมบัติที่ได้รับมีความเหมาะสมของการนำไปประยุกต์ใช้กับงานอยู่ในระดับดี (ร้อยละ ๕๔.๐๓)

๓. หัวข้อที่ ๓: ความรู้เรื่องชุมชนเมือง แนวคิด หลักการ วิธีการ และการสนับสนุนของโครงการบ้านมั่นคง ผู้เข้ารับการฝึกอบรมส่วนใหญ่เห็นว่า ด้านเนื้อหาหลักสูตร มีความเหมาะสมของเนื้อหาและ

ระยะเวลาในฝึกอบรมอยู่ในระดับดีมาก (ร้อยละ ๔๘.๓๙) ด้านวิทยากรผู้อบรมในหัวข้อนี้เห็นว่า มีความรู้ ความสามารถและความพร้อมของสื่อ รวมถึงเอกสารประกอบการฝึกอบรมอยู่ในระดับดีมาก (ร้อยละ ๕๕.๖๕) ด้านการนำไปประยุกต์ใช้เห็นว่า ความรู้ที่ได้รับมีความเหมาะสมของการนำไปประยุกต์ใช้กับงานอยู่ในระดับดี (ร้อยละ ๕๔.๘๔)

๔. หัวข้อที่ ๔: การทำงานมวลชนสัมพันธ์ ผู้เข้ารับการฝึกอบรมส่วนใหญ่เห็นว่าด้านเนื้อหาหลักสูตร มีความเหมาะสมของเนื้อหาและระยะเวลาในฝึกอบรมอยู่ในระดับดี (ร้อยละ ๓๔.๔๓) ด้านวิทยากรผู้อบรมใน หัวข้อนี้เห็นว่าเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถและความพร้อมของสื่อ รวมทั้งเอกสารประกอบการฝึกอบรมอยู่ใน ระดับดีมาก (ร้อยละ ๖๘.๐๓) ด้านการนำไปประยุกต์ใช้เห็นว่าความรู้ที่ได้รับมีความเหมาะสมของการนำไป ประยุกต์ใช้กับงานอยู่ในระดับดีมาก (ร้อยละ ๕๐.๘๒) เช่นเดียวกัน

๕. หัวข้อที่ ๕: การสร้างมวลชนในการแก้ไขปัญหาชุมชนริมคลอง ผู้เข้ารับการฝึกอบรมส่วนใหญ่ เห็นว่าด้านเนื้อหาหลักสูตรมีความเหมาะสมของเนื้อหาและระยะเวลาในฝึกอบรมอยู่ในระดับดี (ร้อยละ ๕๓.๒๘) ด้านวิทยากรผู้อบรมในหัวข้อนี้เห็นว่าเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถและความพร้อมของสื่อรวมทั้ง เอกสารประกอบการฝึกอบรมอยู่ในระดับดีมาก (ร้อยละ ๕๑.๖๔) ด้านการนำไปประยุกต์ใช้เห็นว่าความรู้ที่ได้รับ มีความเหมาะสมของการนำไปประยุกต์ใช้กับงานอยู่ในระดับดี (ร้อยละ ๔๕.๐๘)

๖. หัวข้อที่ ๖: การสื่อสารองค์กรสมัยใหม่กับการบริหารภาครัฐ ผู้เข้ารับการฝึกอบรมส่วนใหญ่มี การประเมินอยู่ในระดับดีมากทุกด้าน ทั้งด้านความเหมาะสมของเนื้อหาและระยะเวลาในฝึกอบรม (ร้อยละ ๕๐.๐๐) ด้านวิทยากรผู้อบรมในหัวข้อนี้ที่เห็นว่าเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถและความพร้อมของสื่อ รวมทั้ง เอกสารประกอบการฝึกอบรม (ร้อยละ ๗๑.๔๓) และด้านการนำไปประยุกต์ใช้เห็นว่าความรู้ที่ได้รับมีความ เหมาะสมของการนำไปประยุกต์ใช้กับงาน (ร้อยละ ๖๔.๒๙)

๗. หัวข้อที่ ๗: จิตวิทยามวลชน ผู้เข้ารับการฝึกอบรมส่วนใหญ่มีการประเมินอยู่ในระดับดีมากทุก ด้าน ทั้งด้านความเหมาะสมของเนื้อหาและระยะเวลาในฝึกอบรม (ร้อยละ ๕๗.๑๔) ด้านวิทยากรผู้อบรมที่เห็น ว่าเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถและความพร้อมของสื่อ รวมทั้งเอกสารประกอบการฝึกอบรม (ร้อยละ ๗๘.๕๗) และด้านความรู้ที่ได้รับมีความเหมาะสมของการนำไปประยุกต์ใช้กับงาน (ร้อยละ ๗๑.๔๓)

ข้อเสนอแนะสำหรับการฝึกอบรมครั้งต่อไป

ด้านเนื้อหาหลักสูตร

-ในการฝึกอบรมที่มีระยะเวลาต่อเนื่องหลายวัน ควรจัดที่พักสำหรับผู้เข้ารับการอบรมเพื่อจะได้ใช้ เวลาในการร่วมทำกิจกรรมอย่างเหมาะสม และได้ใช้เวลาทำความเข้าใจกับทีมงานเพิ่มมากขึ้นจากการทำ กิจกรรมร่วมกัน อีกทั้งเป็นการลดปัญหาการเดินทางมายังสถานที่จัดประชุมไม่ทันเวลา

- เวลาในการอบรมแต่ละเรื่องมีจำกัด ทำให้การฟังบรรยายเห็นเป็นเพียงภาพรวม โดยยังไม่แสดง ขั้นตอน วิธีการ การปฏิบัติการตามกระบวนการที่ละเอียดชัดเจน

-ควรเพิ่มเวลาให้มีการทดลองสร้างโมเดลของตนเอง เช่น การสร้างโจทย์ของพื้นที่ต่างๆ น่าจะใช้ หลักการมวลชนสัมพันธ์มาแก้ไขปัญหา

- การอบรมดีมาก ๆ แต่อยากเพิ่มชั่วโมงการทำงานของแผนหรือการเขียนแผนโครงการร่วมกันกับทุกหน่วยงาน เพื่องานจะได้ไปในทิศทางเดียวกัน การเขียนแผนปฏิบัติงานควรวางไว้ ๑ วัน เต็ม
- ควรอบรมเพิ่มเติมอีกครั้ง

ด้านวิทยากร

- วิทยากรบางท่าน การนำเสนอยังไม่น่าสนใจ เนื่องจากสื่อที่นำมาใช้และระยะเวลาที่ใช้ในบางประเด็นนานเกินไป

- วิทยากรอาจนำเสนอเนื้อหาให้มีความกระชับมากกว่านี้ เพื่อให้ผู้เข้าฝึกอบรมจะได้นำเนื้อหาหลักสูตรนี้ไปถ่ายทอดให้ทีมงานและอธิบายให้คนที่อยู่อาศัยริมคลองได้มีความเข้าใจชัดเจน

- การบรรยายบางหัวข้อ วิทยากรควรเสนอข้อมูลที่เป็นปัจจุบันให้ทราบ โดยเฉพาะเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน เช่น ผลการดำเนินงานในโครงการบ้านมั่นคง และน่าจะมีการนำเสนอตัวอย่างประสบการณ์การลงพื้นที่ชุมชนและวิธีการสร้างความเข้าใจเพื่อให้เป็นแนวทางปฏิบัติเดียวกัน

ด้านการจัดการ

- สถานที่จัดฝึกอบรม ควรเลือกสถานที่ที่สามารถเดินทางไปถึงได้สะดวก การจราจรไม่ติดขัดจนเกินไป ที่สำคัญควรมีที่สำหรับจอดยานพาหนะ เนื่องจากผู้เข้ารับการฝึกอบรมประกอบด้วยหลายหน่วยงานและต้องเดินทางมาด้วยระยะทางไกล จึงต้องการความสะดวกในที่จอดยานพาหนะเป็นพิเศษ

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)
๙๑๒ ถนนนวมินทร์ แขวงคลองจั่น เขตบางกะปิ กรุงเทพฯ ๑๐๒๔๐
โทร ๐ ๒๓๗๘ ๘๓๐๐-๙ โทรสาร ๐ ๒๓๗๘ ๘๓๒๑
Homepage : www.codi.or.th